

Jouni Nuorgam

Sotilasmusiikin merkitys suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikki

Musiikkipedagogi AMK

Opinnäytetyö

20.5.2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Jouni Nuorgam
Otsikko:	Sotilasmusiikin merkitys suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla
Sivumäärä:	50 sivua + 2 liitettä
Aika:	20.5.2025
Tutkinto:	Musiikkipedagogi AMK
Tutkinto-ohjelma:	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto:	Soiton ja laulunopetus
Ohjaaja(t):	MuT Annu Tuovila

Opinnäytetyöni tarkastelee sotilasmusiikin roolia ja merkitystä suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla. Rajasin tutkimukseni soittokuntien toimintaan. Tutkimuskysymykseni olivat: 1) Mitä on sotilasmusiikki? 2) Miten sotilasmusiikki näkyy suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla? 3) Millainen merkitys sotilasmusiikilla on suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla? 4) Mitkä ovat sotilasmusiikin tulevaisuudennäkymät?

Opinnäytetyöni oli kaksiosainen. Työn alussa tarkastelin sotilasmusiikin määritelmää ja sen roolia osana Puolustusvoimien seremonioita ja valtakunnallisia juhlapäiviä sekä sotilasmusiikin esiintymistä siviilikulttuurissa sotilassoittokuntien julkisessa toiminnassa. Opinnäytetyöni toinen olennainen osa perustui sotilassoittokuntien päällikökapellimestareiden puolistrukturoituihin asiantuntijahaastatteluihin. Opinnäytetyöni tuo esiin sotilasmusiikin moniulotteisuuden ja merkityksellisyyden sekä osana kansallista identiteettiä, kulttuuria ja kulttuuriperintöä että potentiaalisena uravaihtoehtona ja sen tulevaisuuden mahdollisia kansainvälisiä kehityssuuntia. Sotilasmusiikki on Suomen puolustusvoimien sekä suomalaisen puhallinmusiikin kansainvälinen käyntikortti. Talvi- ja jatkosodassa taistelleille suomalaisille sotilaille sotilasmusiikki oli merkittävä tekijä psyykkisen toimintakyvyn ja taisteluhengen ylläpitämisessä. Sotilasmusiikilla on korvaamaton rooli suomalaisen puhallinmusiikin alkuun saattajana ja vaalijana. Lisäksi sotilasmusiikilla on yhdistävä vaikutus erityisesti sotilas- mutta myös siviiliyhteisöissä. Sotilasmusiikin merkitys tulee myös tulevaisuudessa korostumaan.

Tähän opinnäytetyöhön myönnettiin tutkimuslupa Pääesikunnan henkilöstöosastolta (AV10570). Tutkimusluvan myöntämisen edellytyksenä oli haastatteluaineiston anonymisointi.

Avainsanat: sotilasmusiikki, sotilassoittokunta, puolustusvoimat
sotilasmusiikkiala, sotilasmusiikki osana kulttuuria

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Jouni Nuorgam
Title: The significance of military music in Finnish culture in the 21st century
Number of Pages: 50 pages + 2 appendices
Date: 20 May 2025

Degree: Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme: Music
Specialisation option: Music Pedagogy
Instructor(s): Annu Tuovila, DMus
Okko Kivikataja, MMus

This thesis examines the role and significance of military music in Finnish culture in the 21st century. The study focuses on military bands of the Finnish Defence Forces. The research addresses the following questions: What is military music? How does military music manifest in Finnish culture in the 21st century? What is its cultural significance? And what are its prospects in the future?

The thesis is divided into two main parts. The first part explores the definition of military music, its role in the ceremonial practices of the Finnish Defence Forces, and its presence in civilian culture through the public activities of military bands. The second part is based on semi-structured expert interviews conducted with the chief conductors of the three bands.

The findings emphasize the multifaceted nature of military music and its importance as part of national identity, cultural heritage, and as a potential career path. Military music also plays a key role as an international representative of Finnish wind music. Historically, it supported the psychological resilience and morale of Finnish soldiers, especially during the Winter War and the Continuation War. Today, military music serves as a unifying force in both military and civilian communities, and its relevance is expected to grow in the future.

The study was conducted with permission from the Personnel Division of the Defence Command of the Finnish Defence Forces (permit number AV10570). All interview data were anonymized in accordance with the conditions of the research permit.

Keywords: military music, martial music, military band, Defence forces, military music sector, the field of military music, military music as part of culture

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Sotilasmusiikin määrittely ja rooli	3
2.1	Musiikki eheyttää ja yhdistää	3
2.2	Sotilasmusiikin määritelmä	4
2.3	Sotilasmusiikki kulttuurissamme	5
2.4	Suomen sotilassoittokunnat ja niiden henkilöstöryhmät	7
2.5	Sotilasmusiikki ja varusmiespalvelus	9
2.6	Sotilasmusiikkialan näkyvimmit tapahtumat	10
2.6.1	Linnan juhlat, Itsenäisyyspäivän seuratuin tapahtuma	10
2.6.2	Joulurauhan julistus	10
2.6.3	Hamina Tattoo	11
2.6.4	Vartioparaati ja MIL-Espa	12
2.6.5	Konserttikiertueet	12
3	Tutkimusasetelma	14
3.1	Tutkimusmetodologiset perusteet ja haastatteluiden toteutus	15
3.2	Tutkimuslupa ja tutkittavien tietosuoja	16
3.3	Haastatteluiden litterointi ja teemoittelu	16
3.4	Teemat ja haastattelukysymysten asettelu	17
3.4.1	Mitä sotilasmusiikki on?	17
3.4.2	Sotilasmusiikin merkitys suomalaisessa kulttuurissa	18
3.4.3	Sotilasmusiikin kehitys 2000-luvulla	18
3.4.4	Sotilasmusiikin tulevaisuus	19
4	Aatteellista musiikkia yli genererajojen	19
4.1	Sotilasmusiikkialan toimijat	21
4.2	Soittokuntien tehtävät ja tarpeellisuus	21
4.3	Soittotoiminta-alueet, isoimmat esiintymiset ja esiintymismäärät	24
5	Sotilasmusiikkia varuskuntien sisä- ja ulkopuolella	25
5.1	Sotilasmusiikin merkitys palveluksessa ja siviilissä	26
5.2	Uramahdollisuudet sotilasmusiikkialalla	27
6	2000-luvun haasteet, edistys ja tulevaisuus	28

6.1	Haasteiden ja edistysaskeleiden näkyvyys yhteiskunnassa	32
6.2	Sotilasmusiikin merkityksen kehitys Suomessa	35
6.3	Sotilasmusiikkialan tulevaisuus ja NATO	36
6.4	Päällikkökapellimestareiden toiveet tulevaisuudelle	37
7	Johtopäätökset	38
8	Pohdinta	42
	Lähteet	46
	Liitteet	51
	Tiedote tutkimuksesta sekä tietosuojaseloste	51
	Suostumus tutkimukseen-lomake	55

1 Johdanto

Voidaan väittää, että todennäköisesti jokainen suomalainen on kohdannut elämänsä aikana sotilasmusiikkia. Sotilasmusiikkialan (2025) verkkosivujen mukaan sotilasmusiikki on kiinteä osa suomalaista kulttuuria ja sen merkitys valtiollisissa tapahtumissa on ajan saatossa lujittunut kiistattomaksi (Sotilasmusiikki, 2025a). Esimerkkinä tästä on vuosittainen Valtakunnallinen Itsenäisyyspäivän paraati, joka Haverisen ja Kilpisen (2024) mukaan järjestettiin 6.12.2024 Lappeenrannassa ja jonka musiikista vastasi Rakuunasoittokunta (Haverinen & Kilpinen, 2024). Lönnblad ja Paljakka (2024) kertovat, että kesällä 2024 järjestettiin jälleen kansainvälinen sotilasmusiikkitapahtuma Hamina Tattoo ympyräkauptungin kaduilla, sekä pääesitys Reserviupseerikoulun (RUK) läheisyydessä bastionissa (Lönnblad & Paljakka, 31.7.2024). Sotilasmusiikkialan (2025) verkkosivuston mukaan sotilasmusiikkia voidaan myös pitää suomalaisen puhallinmusiikin ja sen myötä myös puhallinorkestereiden synnyttäjänä. Nykypäivänä sotilassoittokunnat ovat maamme harvoja ammattilaispuhallinorkestereita (Sotilasmusiikki, 2025a;).

Sotilasmusiikkia voi kohdata vuosittain myös esimerkiksi kansallisen veteraanipäivän konsertissa, joka esitetään kyseisen liputuspäivän pääjuhlassa. Esimerkiksi Turun Filharmonisen Orkesterin verkkosivujen mukaan vuonna 2024 kyseinen konsertti järjestettiin juuri orkesterin kotikaupungissa Turussa (Turun Filharmoninen Orkesteri, 2024). Markku Hainarin (2017) Synkooppi-lehden artikkelissa kuvataan sotilasmusiikin roolia monen sotiemme veteraanin sota-arjessa. Nämä ihmiset ovat eläneet erilaisten marssilaulujen sekä sota-ajan taisteluhenkä nostattavan musiikillisen materiaalin täyttäneessä maailmassa (Hainari, 2017).

Mutta entäpä 2000-luvun suomalainen? Kuinka moni itse asiassa yhdistää *Pori-laisten marssin*, *Maamme-laulun* tai vaikkapa *Finlandian* juuri osaksi sotilasmusiikkia? Tietääkö tavan kansalainen edes, mitä sotilasmusiikki itse asiassa on

tai miten se määritellään? Entä millaista roolia näyttelevät nämä vuosittain televisiostakin tutut kappaleet osana nykyaikaisen suomalaisen kulttuurillista ja kansallista identiteettiä? Kuunteleeko kansa sotilasmusiikkia?

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää, millaista sotilasmusiikkialan kehitys on ollut Suomessa 2000-luvulla, miten ja missä tilanteissa sotilasmusiikki näkyy nykypäivän yhteiskunnassa. Mitkä ovat olleet merkittäviä käännekohtia, haasteita tai edistysaskeleita sotilasmusiikille vuosituhannen vaihtumisen jälkeen? Mitkä ovat sotilasmusiikkialan pääasialliset toimijat ja mitkä ovat sotilasmusiikkialan tulevaisuuden näkymät, niin kansallisesta kuin kansainvälisestä näkökulmasta? Rajasin tutkimukseni sotilassoittokuntien toimintaan. Soittokunnat valikoituivat opinnäytetyöni tutkimuskohteeksi niiden mielenkiintoisuuden, aiemman oman kokemukseni, sekä kyseisten soittokuntien kansallisen näkyvyyden vuoksi.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli, mitä on sotilasmusiikki. Tutkin tässä osuudessa sotilasmusiikin erilaisia määritelmiä ja sotilasmusiikin historiaa ja peilaan sitä asiantuntijahaastatteluista saatavaan aineistoon. Toinen tutkimuskysymykseni on, miten sotilasmusiikki näkyy suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla? Tässä osuudessa käsittelen sotilassoittokuntien soittotoimintaa osana Puolustusvoimien seremonioita, kansallisia juhlapyyhiä, sekä soittokuntien omaa konserttitoimintaa. Huomioin erilaiset soittokunnilla käytössään olevat sosiaalisen median viestintäkanavat sekä näkyvimät julkiset sotilasmusiikkialan tapahtumat. Käsittelen lyhyesti myös kansainvälistä toimintaa. Kolmantena tutkimuskysymykseni on, millainen merkitys sotilasmusiikilla on suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla. Etsin vastausta siihen, miten sotilasmusiikin arvo mielletään ja millaisia positiivisia vaikutuksia ja mahdollisuuksia sotilasmusiikki tarjoaa. Viimeiseksi haluan selvittää, mitkä ovat sotilasmusiikin tulevaisuudennäkymät. Tässä pyrin selvittämään tutkimukseeni valitsemieni soittokuntien päällikökapellimestareiden ajatukset ja toiveet sotilasmusiikin kansallisesta ja kansainvälisestä kehityksestä tulevaisuudessa.

2 Sotilasmusiikin määrittely ja rooli

Tässä luvussa määrittelen sotilasmusiikin käsitteen ja esittelen sotilasmusiik-
kialan toimijat. Tutkin myös sotilasmusiikin ja varusmiespalveluksen yhteyttä
sekä varusmiespalveluksen suorittamistapoja sotilasmusiikin parissa. Esittelen
sotilassoittokuntien eri henkilöstöryhmät tehtävineen ja avaan myös sotilassoit-
tajan käsitettä.

2.1 Musiikki eheyttää ja yhdistää

Musiikilla on tutkitusti positiivisia vaikutuksia ihmisen aivoille sekä mielentervey-
delle. Musiikilla on voima lievittää ahdistusta ja kipua. Aivoliiton verkkoartikkelin
”Musiikki antaa aivoille siivet” (2018) mukaan musiikin avulla voidaan auttaa eli-
mistön palautumista ja musiikin kuuntelulla on havaittu olevan edistäviä vaiku-
tuksia esimerkiksi aivovauriosta toipumiseen (Aivoliitto, 2018). Sihvosen ym.
(2024) mukaan taas musiikin kuuntelu vaikuttaa hillitsevästi myös stressihor-
moni kortisolin tuotantoon ja täten myös ehkäisee stressiä (Sihvonen ym., 2014,
s.1852–1860). Kovalaisen ja Laurénin (2019) mukaan musiikin avulla voidaan
myös luoda uusia sosiaalisia kontakteja (Kovalainen & Laurén, 2019, s.27–28).
Juslin ja Sloboda (2010) taas tuovat esiin, että musiikin avulla omaa ideologiaa
ja omia tunteitaan pystyy ilmaisemaan ilman yhteistä kieltä (Juslin & Sloboda,
2010, s.3–12).

Myös Laiho (2004) esittää musiikilla olevan psykologisia käyttötarkoituksia nii-
ksilölle kuin yhteisöllekin. Näitä käyttötarkoituksia ovat musiikin käyttäminen
yhteenkuuluvuuden tai yksityisyyden vahvistamiseen osana ihmissuhteita, mu-
siikin käyttämistä rakentaessa ja vahvistaessa omaa identiteettiä ja minäkuva-
musiikin käyttämistä itsetunnon ja pätevyyden- sekä kontrollin tunteen vahvista-
miseen ja musiikin käyttämistä työkaluna esimerkiksi omaan tunnesäätelyyn
(Laiho, 2024, s.47–63). Nevalainen (2025) taas tuo esiin, että musiikki on myös
paitsi eri kulttuureja, myös eri sukupolvia yhdistävä asia. Vanhemmat siirtävät
oman kulttuurisen perimätietonsa omalle jälkikasvulle esimerkiksi laulaen ja

samalla myös siirtävät toiminnallaan omia arvojaan eteenpäin (Nevalainen, 2025, s.115–116).

Näen myös itse musiikin korvaamattomaksi osaksi ihmisen psyykkistä hyvinvointia, niin yksilön kuin yhteisön tasolla. Kokemukseni perusteella Kadettikuoron johtajana musiikilla on valtava vaikutus eri lähtökohdista tulevien ihmisten yhteisöllisyyden kehittymiseen sekä henkisen jaksamisen vaalimiseen. Kuoroharjoitukset ovat mielestäni hetki kaiken muun ulkopuolella. Tässä hetkessä jokaisen elämän haasteet ja murheet voivat jäädä taakse; vain sillä, mitä nyt teemme, on merkitystä. Tässä hetkessä en ole vain minä vaan me. Mielestäni tämä on hyvin lohdullinen ja eheyttävä ajatus. Yhdessä vieressä laulavien tovereiden kanssa pyrimme saavuttamaan jotain suurempaa; olemaan enemmän kuin osiemme summa. Edesmenneen kapellimestari ja maestro Leif Segerstamin omin sanoin Keski-suomalaisen haastattelussa 27.3.2019 (Kettunen, 2019):

”Musiikki ei ole se mikä soi. Musiikki on se, miksi se mikä soi, soi niin kuin se soi, silloin kun se soi” (Segerstam, L.).

2.2 Sotilasmusiikin määritelmä

Sotilasmusiikin juuret juontavat jo kauas ennen ajanlaskumme alkua. Suomalaisen sotilasmusiikin historiahankkeen työryhmän jäsenen Jussi Aukian (2020) mukaan varhaisimpia, ellei jopa varhaisin, dokumentoitu musiikin soveltaminen sodankäynnissä on arvioitu olevan 400 vuotta ennen ajanlaskumme alkua hellenistiseltä ajanjaksolta (Aukia, 2020).

Nigel Cawthornen (2023) mukaan viitteitä signaali-instrumenttien, kuten gongien ja rumpujen käytöstä sotilastarkoituksissa on kuitenkin jopa vieläkin kauempaa menneisyydestä. Yksi maailmanhistorian vanhimmista (jo ajalta 500 eaa.) ja yleisesti sotastrategian parhaana oppaana pidetty merkkiteos, kiinalaisen sotastrategi ja -kenraali Sun Tzun ”The art of War – Sodankäynnin taito” mainitsee näiden instrumenttien käytön merkityksen osana taistelukenttää (Cawthorne, 2023, s.8, 62–63).

Sotilasmusiikki (engl. *military music*) on terminä haastava määritellä, sillä sen merkitys vaihtelee lähteen mukaan. *Musical Dictionary* -verkkosivuston mukaan *military music* viittaa reippaaseen marssimusiikkiin, jota soitetaan sotilasparaatissa marssiville sotilaille, kun taas *Dictionary on Music* -sivuston mukaan termi tarkoittaa perinteisesti ulkotiloissa esitettävää puhallin- ja lyömäsoittimille sävellettyä musiikkia, jonka tavoitteena on pelotella vihollista. Lisäksi se sisältää marssimisen ohjaamiseen tarkoitettuja signaaleita ja nykypäivänä sotilasmusiikin rooli on lähes täysin seremoniallinen (*Dictionary on music*, n.d; *Musical dictionary*, n.d.).

On kuitenkin syytä huomioida, kuten myöhemmin opinnäytetyöni haastatteluosuuksissa ilmenee, että sotilasmusiikki on itse asiassa paljon muutakin kuin pelkkää marssimusiikkia. Esimerkiksi yksi haastatelluista soittokuntien päällikkökapellimestareista (2024) luonnehtii sotilasmusiikkia genererajat ylittävänä käsitteenä, jonka ytimessä marssimusiikki toki edelleen on.

2.3 Sotilasmusiikki kulttuurissamme

Sotilasmusiikkialan verkkosivujen (2025) sekä Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA Ry pääsihteeri Roosa Meriläisen (2020) mukaan sotilasmusiikki on yksi Suomen kansallisista ja kansainvälisistä käyntikorteista (Sotilasmusiikki, 2025c; Meriläinen, 2020). Monet marssit ja hymnit kertovat sanoituksissaan myös olennaista osaa Suomen historiasta. Esimerkiksi Sibelius.fi-verkkosivuston (n.d.) musiikkikirjaston mukaan kansallissäveltäjämme Jean Sibeliuksen säveltämä Finlandia-hymni, jonka sanoitus perustuu V.A. Koskenniemen vuonna 1940 kirjoittamaan runoon, kertoo suomalaisen kansallisaatteen ja vieraan vallan sarron vastustuksen sanomaa talvisodan jälkeisenä aikana (Sibelius.fi - 1900–1909, n.d.). Puolustusvoimien konserttikalenterin (2022) mukaan Finlandia onkin sanomansa ja aatteellisuutensa vuoksi tuttu myös sotilassoittokunnille (Puolustusvoimat, 2022).

Markku Hainarin (2017) mukaan sotilasmusiikin roolin taustat kulttuurissamme on sidottu vahvasti toisen maailmansodan aikaisiin tukitoimiin; kansallisen puolustustahdon kohottamiseen, psyykkisen resilienssin ylläpitämiseen sekä rintamalla ja kotirintamalla taistelleiden kansalaisten viihdyttämiseen (Hainari, 2017). Sotilasmusiikkialan ensimmäinen intendentti Kaisa Rönkkö pohti vuonna 2019 haastattelussaan Ruotuväelle (Juva, 2019) musiikin vaikuttavuutta ihmismieleen erityisesti sotien aikana. Toisen maailmansodan aikana järjestetyt aseveli-illat toimivat sotaan joutuneen kansamme henkisen jaksamisen tukitoimina. Aseveliilloissa laulettiin ja soitettiin henkeä nostattavia lauluja, joilla pyrittiin luomaan voitontahtoa ja vahvistamaan kansallistunnetta, suomalaisuutta. Toisaalta Rönkkö tuo haastattelussa myös esiin musiikin vaikuttavuuden herkemmän puolen ihmisen tunteiden kanavoimisessa; Rönkön mukaan musiikilla on myös kyky lohduttaa kriisin keskellä ja luoda turvallisuuden tunnetta (Juva, 2019). Haastattelussa Rönkkö kiteytti sotilasmusiikin roolin seuraavalla tavalla:

”Oopperan vieminen sodan keskelle antoi ihmisille toivoa, että jos he pystyivät järjestämään kulttuuri-illan keskellä kriisiä, asiat olivat vielä aika hyvin, taide oli osoitus suorituskyvystä” (Juva, 2019).

Olen myös itse samaa mieltä Rönkön kanssa. Kokemukseni perusteella huomattava osa esitettävästä sotilasmusiikista perustuu sisällöltään suomalaiseen identiteettiin, perusarvoihin ja mielikuviin. Sisu, periksiantamattomuus, lähimmäisestä huolehtiminen, koko kansan yhdistävä ”yhteisöllisyyden henki”, luotettavuus ja niin edelleen.

Myös Meriläinen (2020) painottaa kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n verkkojulkaisussa sotilasmusiikin arvoa ja merkitystä osana erilaisia seremoniaalisia rituaaleja yksilötasolla, mutta toisaalta myös sen merkittävää yhteisöllisyyden tunteen luomisen mahdollisuuksia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Sotilasmusiikin voidaankin näin nähdä olevan myös kansainvälisen diplomatian työkalu (Meriläinen, 2020).

Sotilasmusiikkiala tukee myös lasten ja nuorten musiikkiharrastustoimintaa yleisen maanpuolustustahdon ylläpitämisen lisäksi. Puhakan (2024) mukaan sotilassoittokunnat työskentelevät yhteistyössä koulujen ja paikallisten musiikkioppilaitosten kanssa esimerkiksi soitinesittelykonserttien tai musiikista kiinnostuneiden oppilaiden yhdessä soittamisen kautta (Puhakka, 2024, s.10–11). Saastamoisen (2025) YAMK-opinnäytetyön mukaan puhallinsoiton harrastajamäärät ovat viime vuodet olleet laskussa, ja tämä aiheuttaa oman haasteensa myös sotilasmusiikkialalla (Saastamoinen, 2025, s.3–4). Myös yksi haastateltu soittokunnan päällikkökapellimestari kertoo asiantuntijahaastattelussaan (2024), että ongelma on yleisesti tiedossa ja että yhteistyötä on tehostettu soittokuntien ja paikallisten koulujen sekä musiikkioppilaitosten välillä.

Suomen puolustusvoimien joukko-osastoperinteet-teoksessa (2008) painotetaan sotilasmusiikin erityistä merkitystä myös puolustusvoimien tilaisuuksissa. Esimerkiksi kansallislaulumme ”Maamme” esitetään osana tärkeimpiä juhlallisuuksia ja nimenomaisesti isänmaalle kohotetun eläköön huudon jälkeen, soittaen tai laulaen seisten. Tällaisia tilaisuuksia ovat esimerkiksi valtakunnalliset seppeleenlaskutilaisuudet ja virallisten valtiovierailujen juhlallisuudet (Puolustusvoimat, 2008. s.44–45).

2.4 Suomen sotilassoittokunnat ja niiden henkilöstöryhmät

Suomessa toimii tällä hetkellä kuusi sotilassoittokuntaa, joista viisi koostuu kantahenkilökuntaan kuuluvista sotilasmuusikoista ja yksi varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavista asevelvollisista. Viisi ammatti-soittokuntaa ovat Suomen tasavallan presidentin edustussoittokunta Kaartin soittokunta Helsingissä, Laivaston soittokunta Turussa, Rakuunasoittokunta Lappeenrannassa, Ilmavoimien Big Band Tikkakoskella, sekä Lapin sotilassoittokunta Rovaniemellä (Sotilasmusiikki, 2025c).

Kuudes soittokunta on Puolustusvoimien varusmiessoittokunta Parolannummella, Hämeenlinnassa. Sotilasmusiikkialan sivujen mukaan (2025) tämä eri-

koisyksikkö tuottaa sotilassoittajia, äänenjohtajia, orkesterinjohtajia, sekä tuottamisen ja viestinnän osaajia sotilasmusiikkialan tarpeisiin (2024; Fanfaari – sotilasmusiikkiliite, Ruotuväki, 2024; Sotilasmusiikki, 2025f).

Hanna varis (2021) esittelee kattavasti maisterintutkielmassaan Jyväskylän yliopistolle sotilassoittokuntien eri henkilöstöryhmien tehtävät. Näitä henkilöstöryhmiä ovat erikoisupseerit, opistoupseerit, aliupseerit sekä siviilihenkilöstö. Variksen mukaan erikoisupseeriston tehtäviä ovat päällikkökapellimestari sekä kapellimestari. Soittokunnan apulaiskapellimestareina Variksen mukaan voivat myös toimia aliupseerit, joiden muita mahdollisia tehtäviä ovat konserttimestari, vääpeli ja sotilassoittaja. Varis mainitsee myös opistoupseerit, joka kuitenkin alkaa harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta olemaan sotilasmusiikkialalta kadonnut henkilöstöryhmä. Aliupseeriston nykypäivän virat ovat avoimia haettaviksi myös jäljellä oleville opistoupseereille. Siviilihenkilöstön mahdollisia tehtäviä ovat intendentti, toimistos sihteeri ja nuotistonhoitaja (Varis, 2021, s.22).

Kantahenkilökuntaan kuuluvalla sotilassoittajalla tarkoitetaan puolustusvoimien soittaja-aliupseerin virkaan nimitettyä henkilöä. Voidakseen tulla valituksi sotilassoittajan virkaan hakijan on oltava Suomen kansalainen, joka on suorittanut varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen palveluksen. Hakijan on läpäistävä viran hakuun liittyvä koesoitto ja täytettävä puolustusvoimien muut kelpoisuusvaatimukset lain Puolustusvoimista §37 mukaisesti (Laki puolustusvoimista §37).

Sotilasmusiikkialan verkkosivujen (2025) mukaan johtajakoulutuksen suorittaminen on myös yksi edellytys virkaan nimittämiseksi. Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista (2024) kuitenkin kertoo, että johtajakoulutuksen voi tilanteen mukaan suorittaa työn ohessa virkaan nimittämisen jälkeen. Saman haastateltavan mukaan kaikissa puolustusvoimien tehtävissä on myös yhtenä virkaan nimittämisen edellytyksenä 12 minuutin juoksutestin läpäiseminen tehtävään vaadittavalla tasolla. Tietyissä poikkeustapauksissa sotilassoittajina palvelee edelleen opistoupseereita, mutta nämä ovat vähemmistöä henkilökunnasta (Sotilasmusiikki, 2025d).

2.5 Sotilasmusiikki ja varusmiespalvelus

Soittokuntien päällikkökapellimestareiden haastatteluissa (2024) käy ilmi, että varusmiesten ja vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien naisten yksi merkityksellisimmistä hetkistä palveluksensa aikana ovat alokasjakson loppuun sijoitettava sotilasvalan vannominen tai juhlallisen vakuutuksen antaminen, sekä palveluksen lopussa odottava kotiutusjuhla ja -paraati. Nämä molemmat sotilaan juhlat sisältävät syvää symboliikkaa, sekä tiettyjä perinteitä, joiden yhtenä oleellisenä osana on myös sotilasmusiikki.

Esimerkiksi YouTube-sivustoltakin löytyvässä videossa (2025) Karjalan prikaatin vala- ja vakuutuksenantotilaisuudessa helmikuussa 2025 tilaisuuden aikana oli kuultavissa Karjalan jääkärien marssi, joka on Karjalan prikaatin kunniamarssi. Tämän lisäksi tilaisuudessa soi muun muassa Axel Von Kothenin hymni sankarivainajille (Karjalan Prikaatin sotilasvala ja sotilasvakuutus 1/25 14.2.2025)-

Asepalvelusta koskeviin kysymyksiin vastauksia tarjoavan Intti.fi-sivuston (n.d.) mukaan musiikista kiinnostuneet asevelvolliset voivat hakeutua varusmiespalvelukseen Puolustusvoimien varusmiessoittokuntaan (Intti, n.d.). Kaksi haastateltua soittokuntien päällikkökapellimestaria (2024) kertovat myös, että Varusmiessoittokunnan lisäksi maamme sotilassoittokunnat tarjoavat mahdollisuuden suorittaa varusmiespalvelus sotilasmusiikin parissa puolustusvoimien erityistehävähaun kautta. Erityistehävähaun kautta asevelvollinen voi hakeutua soittokuntaan erilaisiin viestinnän tehtäviin.

Puolustusvoimien varusmiessoittokunnan kotipaikka on Panssariprikaati Hämeenlinnan Parolannummella. Haastattelujen perusteella (2024) Varusmiessoittokunta on erikoisyksikkö, joka kouluttaa ammattiosaajia sotilasmusiikkialan tarpeisiin. Sotilasmusiikkialan (2025) sekä Maavoimien verkkosivujen mukaan (2021) Varusmiessoittokuntaan päästäkseen asevelvollisen on läpäistävä erilliset valintakokeet, joissa hakija antaa soittonäytteen. Soittonäyte koostuu vapaaehtoisesta teoksesta, sekä lautakunnan valitsemasta *prima vista*-teoksesta.

Mikäli hakija on suuntautunut ääni- ja valotekniikkaan, ovat heidän valintako-keensa soittamisen sijaan näillä osa-alueilla. Lisäksi mediatehtäviin hakeutuvat suorittavat valintakokeen kokoamallaan portfolioilla (Sotilasmusiikki, 2025e; Maavoimat, 2021).

2.6 Sotilasmusiikkialan näkyvimvät tapahtumat

2.6.1 Linnan juhlat, Itsenäisyyspäivän seuratuin tapahtuma

Ulkoministeriön entinen protokollapäällikkö Matti Heimonen kertoo haastattelussa Ruotuväelle (2019), että Tasavallan presidentin edustusorkesteri, Kaartin soittokunta, vastaa Linnan juhlien vastaanoton sekä alkuillan musiikista eri kokoonpanoilla. (Läpinen, 2019). Parvialan (2022) mukaan musiikilla on suuri merkitys paitsi vieraiden tervetulleeksi toivottamisessa, myös tunnelman luomisessa illan edetessä (Parviala, 2022). Linnan juhlien musiikissa näkyy ja kuuluu aina presidenttiparin kädenjälki; esimerkiksi vuonna 2024 Tasavallan presidentin kanslian verkkosivujen mukaan Linnan Juhlien ensivalssi oli presidenttiparin valitsema Jean Sibeliuksen *Valse Triste* (Tasavallan presidentin kanslia, 2024a).

Tasavallan presidentin kanslian (2024) sivut kertovat myös, että vastaanoton kättelyiden musiikki koostui niin ikään kotimaisten tunnettujen säveltäjien musiikista; esimerkiksi Oskar Merikannon, Toivo Kuulan, Leevi Madetojan ja Anssi Tikanmäen teoksen soivat Jean Sibeliuksen musiikin rinnalla kättelyiden ja vieraiden saapumisen yhteydessä (Tasavallan presidentin kanslia, 2024b). Yksi haastateltu päällikkökapellimestari (2024) kertoo, että Linnan juhlat ovat Kaartin soittokunnalle kunniatehtävä ja siihen valmistaudutaan huolella. Illan tanssi-
osuuden musiikista vastaa Kaartin Combo, Kaartin soittokunnan erillinen esiintymiskokoonpano (Tasavallan presidentin kanslia, 2024b).

2.6.2 Joulurauhan julistus

Kaksi kolmesta haastateltavasta (2024) kertovat, että vuosittain noin miljoona katsojaa seuraa Turun joulurauhan julistusta television tai muun median välityksellä. Lisäksi myös paikan päälle saapuu tuhansia katsojia. Naalisvaaran (2016)

mukaan Turun joulurauhan julistus on ollut lähes yhtäjaksoinen perinne jo 1300-luvulta, ja Ylen televisiolähetykset tästä perinteestä ovat alkaneet vuonna 1983 (Naalisvaara, 2016). Sotilasmusiikkialan sivut (2022) kertovat Laivaston soittokunnan esiintyneen sotavuosista lähtien osana joulurauhan julistusta (Sotilasmusiikki, 2022). Yle Areenassa on esimerkiksi nähtävissä vuoden 2024 Joulurauhan julistuksen taltioitu televisiolähetys (2024). Televisiolähetyksessä kuultavat kappaleet ovat jo pitkään olleet *Jumala ompe Linnamme*, *Marsalkan hopeatorvet*, *Maamme*, sekä lopuksi *Porilaisten marssi*. Lisäksi ennen televisiolähetysten alkua Laivaston soittokunta esittää kuoron kanssa myös tuttuja joululauluja (Yle Areena, 2024).

2.6.3 Hamina Tattoo

Joka toinen vuosi järjestettävä suomen oma kansainvälinen sotilasmusiikkifestivaali Hamina Tattoo kerää sotilassoittokuntia ympäri maailmaa esiintymään Haminan kaupunkiin (Hamina Festival Town, 2024b).

Linnan (2020) mukaan sanalle Tattoo löytyy erilaisia selityksiä; yhden mukaan kyse olisi englantilaisen sotilasslangin sanoista *tap* ja *toes*, joka merkitsee ilta-soiton aikaista rivistön ojennusta. Humoristisemmän selityksen mukaan Tattoolla tarkoitetaan merkkisoittoa, jolla krouvien oluttynnyrit käskettiin sulkea, jotta sotilaat palaisivat kasarmille (Linna, 2020).

Sotilasmusiikkialan verkkosivujen (2025.) mukaan ensimmäinen Puolustusvoimien Tattoo-tapahtuma järjestettiin syksyllä 1993 kiertueena. Tapahtuman suunnittelijana oli silloinen Kaartin soittokunnan kapellimestari Raine Ampuja (Sotilasmusiikki, 2025a). Haminan kaupungin tapahtumia mainostavien Hamina Festival Town-verkkosivujen (2024), sekä viimeisimmän Hamina Tattoo-lehden (2024) mukaan Hamina Tattoo on nykyään erittäin suosittu ja tunnettu tapahtuma, joka on laajentanut toimintaansa myös nuorten puhallinharrastuksen tukemiseen valtakunnallisella tasolla (Hamina Festival Town, 2024a; Hamina Tattoo Magazine, 2024. s.3). Hamina Festival Town-sivuston (2024) mukaan niin kutsuttu Junior Tattoo on järjestetty jo kolmesti Hamina Bastionissa, Hamina

Tattoon päätapahtuma-areenalla. Junior Tattoossa esiintyvät nuorisopuhallinorkesterit sekä lapsikuorot. Myös esimerkiksi Haminan Teinisirkus on esiintynyt tapahtumassa. Viimeisin Hamina Tattoo järjestettiin elokuussa 2024 (Hamina Festival Town, 2024c).

2.6.4 Vartioparaati ja MIL-Espa

Puolustusvoimien verkkosivujen (2024) mukaan Vartioparaati on Suomen vanhin yleisötapahtuma, jonka yli 260 vuotisen historian juuret ovat Ruotsin vallan ajalta. Perinteen mukaisesti kaikki suomen sotilassoittokunnat osallistuvat kukin vuorollaan tähän tapahtumaan. Itsenäistymisestä eteenpäin vartioparaatit on järjestetty lähes poikkeuksetta vuosittain; Ainoastaan jatkosodan alussa sekä Covid-19 pandemian aikana vuonna 2020 tapahtumaa ei järjestetty. Vartioparaati lähtee aina liikkeelle Helsingin Senaatintorilta ja marssii Presidentin linnan viereiseen päävartioon Esplanadia pitkin (Puolustusvoimat, 2024).

Kuten Puolustusvoimien konserttikalenterista (2025) selviää, Vartioparaatin lisäksi Espan lavalla järjestetään useita viihteellisiä MIL-Espa-konsertteja, jotka ovat olleet jo ensimmäisestä järjestämisestään 1927 lähtien yleisöä viihdyttäviä maanpuolustusmyönteisiä tapahtumia. MILjazzin tapaan myös MIL-Espa-konserteissa esiintyvät vuosittain suomalaiset sotilassoittokunnat (Puolustusvoimat, 2025b).

2.6.5 Konserttikiertueet

Jokaisen haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan sotilassoittokunnat konsertoivat aktiivisesti myös Puolustusvoimien seremonioiden ulkopuolella. Myös esimerkiksi Hallamaan (2015) artikkelissa Etelä-Suomen sanomiin kerrottiin Puolustusvoimien Varusmiessoittokunnan 2015 Game on-konserttikiertueesta, jonka ohjelmisto oli suunnattu juuri nuorisolle ja jonka tavoitteena oli saavuttaa nuorta kuulijakuntaa. Tämä kiertue keräsi yleisöä Lahden, Tampereen, Hämeenlinnan sekä Kuopion konserttisaleissa. (Hallamaa, 2015). Lenanderin (2024) mukaan Laivaston soittokunta taas säväytti jo toista kertaa vuonna 2024

”Disneyn Taikaa vol 2.”-konserttikiertueella viidellä paikkakunnalla (Lenander, 2024, s.20–21).

Puolustusvoimien konserttikalenterin (2025) mukaan Marssi seitsemään ihmeeseen-suurkonserttikiertue järjestettiin vuonna 2023 seitsemässä kaupungissa (Puolustusvoimat, 2025a). Valtioneuvoston (2024) sivujen mukaan produktio oli häikäisevä menestys ja muun muassa nimettiin tapahtuma-alan Evento Awards-kilpailun yhteiskunnallisten tapahtumien sarjan finalistiksi. Marssi seitsemään ihmeeseen oli massiivinen kokonaisuus; yli 300 soittajan kokoonpanon käsittänyt produktio yhdisteli kuviomarssia, videopeliä sekä musiikkiteatteria. Konserttikiertue oli suunnattu etenkin lapsille ja nuorille. Esityspaikkakunnilla paikalliset koululaiset ja ryhmien opettajat pääsivät Puolustusvoimien tarjoamana katsomaan esitykset ilmaiseksi. Produktioon osallistuivat kaikki suomen sotilassoittokunnat sekä Puolustusvoimien varusmiessoittokunta. Lisäksi mukana oli paikallisia nuoriso-orkestereita ja opiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulun musiikkiteatterilinjalta (Valtioneuvosto, 2024).

Kuten Puolustusvoimien sivustoltakin (2025) käy ilmi, MILjazz-kesäkiertue on kaikille halukkaille kuulijoille vapaan pääsyn tarjoava ilmainen sotilasmusiikkialan yksi modernimpia konserttikiertueita ja järjestetään kesäisin ympäri valtakuntaa useiden sotilassoittokuntien voimin. Usein soittokunnat tekevät yhteistyötä siviilipuolen muusikoiden ja solistien kanssa. Vuonna 2025 MILjazz-kiertue järjestetään yhdellätoista eri paikkakunnalla kesän aikana (Puolustusvoimat, 2025c).

Sotilasmusiikkialan verkkosivujen (2024) mukaan musiikki vaihtelee näissä tapahtumissa jazz-musiikista bilemusiikkiin ja iskelmiin perinteisen marssimusiikin rinnalla (Sotilasmusiikki, 2024). Sotilasmusiikkialan verkkosivut (2024, 2025) kertovat myös, että MILjazz-kiertueen yksi vetonaula on Varusmiessoittokunnan Showband, joka vastaa Varusmiessoittokunnan bilebändikeikoista ja onkin usein MILjazz-illan viimeinen esiintyjä (Sotilasmusiikki, 2024, 2025b). Tämän

reilu kymmenhenkisen kokoonpanon ohjelmisto koostuu ajan radiohiteistä, kuten käy ilmi esimerkiksi Padasjoen sanomien (2024) artikkelista (Padasjoen sanomat, 2024).

Kaiken muun edellä mainitun soittotoiminnan lisäksi jokainen sotilassoittokunta konsertoi vuosittain marraskuussa juhlistaen suomalaisten sotilassoittokuntien perinnepäivää, 24.11. (Puolustusvoimat, 2021)

3 Tutkimusasetelma

Pyrin opinnäytetyössäni käsittelemään sotilasmusiikkia ilmiönä mahdollisimman monipuolisesti. Päätin jo alusta asti toteuttaa opinnäytetyöni aineistonkeruun pääosin asiantuntijahaastatteluiden pohjalta kahdesta syystä: ensiksikin sotilasmusiikkia käsittelevää kirjallisuutta on saatavilla historiikkien lisäksi hyvin rajallisesti. Tämän takia pelkkä kirjallisuuslähteisiin perustuva tiedonhaku olisi ollut riittämätöntä, joten seuraava looginen askel oli kääntyä suoraan sotilasmusiikkialalla työskentelevien asiantuntijoiden puoleen. Toinen syy asiantuntijahaastatteluiden valikoitumiseksi oli haluni päästä keskusteluiden avulla hankkimaan laajempi perspektiivi sotilasmusiikkialan toiminnasta 2000-luvulla. Sotilasmusiikkia käsiteltiin tutkimuksessa soittokuntien toiminnan näkökulmasta.

Hirsijärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009) mukaan laadullisen tutkimuksen tunnusmerkkeihin kuuluu aineiston kokoaminen todellisissa tilanteissa ja tutkimuksen tulosten pohjautuminen todellisten kokemusten kuvaamiseen (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s.161). Patton (2002) kertoo, että kokemukset ja tällöin myös niiden kuvaama todellisuus on subjektiivista. Laadullinen tutkimus pyrkii jo olemassa olevan tiedon todentamisen sijaan löytämään uusia tosiasioita. Laadullisessa tutkimuksessa päämääränä ihmisen näkökulmien tai ilmiöiden ymmärtäminen (Patton, 2002, s.4,439,475–477).

3.1 Tutkimusmetodologiset perusteet ja haastatteluiden toteutus

Juutin ja Puusan (2020) mukaan laadullinen tutkimusmenetelmä pohjautuu induktiiviseen fenomenologiaan. Pyrin keskustelemaan tutkimusaineistoni kanssa myös oman kokemuspohjani myötä. Haastattelun valinta tutkimusmetodiksi mahdollisti myös sen, että pystyin valitsemaan tutkimukseen henkilöt heidän kokemuksensa ja tietämyksensä silmällä pitäen (Juuti & Puusa, 2020, luku 1, luku 6).

Asiantuntijahaastattelut toteutettiin yhteistyössä eri soittokuntien päällikkökapelimestareiden kanssa. Kukin haastateltava pyydettiin osallistumaan tutkimukseen asiantuntijan roolissa omalla tehtäväkentällään sotilasmusiikkialalla. Haastattelut taltioitiin äänenä ja tekstinä.

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina asiantuntijahaastatteluina, joiden kysymykset jakaantuivat tutkimuskysymyksistäni johdettuihin teemojen alle. Muodostettujen kysymysten tavoitteena oli kerätä mahdollisimman monipuolisesti tietoa kunkin haastatteluteeman erilaisista näkökulmista. Hirsijärvi ja Hurme (2014) kertovat, että puolistrukturoiduille haastatteluille ei ole olemassa täysin yksiselitteistä määritelmää. Puolistrukturoidussa haastattelussa kaikille haastateltaville esitetään samat kysymykset samassa tai lähes samassa järjestyksessä (Hirsijärvi & Hurme, 2014, s.47). Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kertovat, että puolistrukturoitu haastattelumalli sijoittuukin teemahaastattelun sekä täysin strukturoidun haastattelun välimaastoon ja siitä usein käytetäänkin myös teemahaastattelun nimitystä esimerkiksi tilanteissa, joissa esitetään tarkkoja kysymyksiä tietyistä haastattelun teemoista, mutta eri haastateltaville ei välttämättä esitetä täysin samoja kysymyksiä, tai kysymykset esitetään pienin eroin. (Hirsijärvi & Hurme, 2014, s.47; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006a).

Teemahaastattelussa keskeistä on Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan se, kuinka haastateltavat tulkitsevat käsitellyt asiat, heidän antamansa merkitykset

asioille ja kuinka kyseiset merkitykset syntyvät keskustelun avulla (Tuomi & Saara-järvi, 2018, s.87–88). Opinnäyte-työni haastattelujen suunnittelu, haastattelu-aikojen sopiminen sekä itse haastattelutilanteet toteutettiin oikeina pidettyjen tutkimuskäytäntöjen mukaisesti. Lähetin haastattelupyynnöt sähköpostitse, mutta sovin haastatteluajat tarkemmin puhelimitse. Toteutin kaikki haastattelut suljetussa tilassa ulkoisten häiriötekijöiden minimoimiseksi sekä mahdollisimman luottamuksellisen vuorovaikutusilmapiirin luomiseksi. Lisäksi järjestin kaikki haastattelut haastateltaville tutuissa ja ominaisissa ympäristöissä. Mikeczin (2012) mukaan haastatteleamalla tutkittavia heidän omassa ympäristössään voi tuottaa kiinnostavaa tietoa tutkijalle. Haastattelupyynnöiden yhteydessä kerroin haastateltaville tutkimusaiheeni, sekä tarjosin mahdollisuuden saada haastattelukysymykset tutustuttaviksi ennen haastatteluita. Lähetin kullekin haastateltavalle haastattelukysymykset heidän pyynnöstään etukäteen (Mikecz, 2012, s.482–493).

3.2 Tutkimuslupa ja tutkittavien tietosuoja

Tutkimukseen anottiin takautuvasti erillinen tutkimuslupa Pääesikunnan henkilöstöosastolta. Tutkimuslupa myönnettiin 2.5.2025. Myönnetyn tutkimusluvan asiakirjanumero on AV10570. Tutkimusluvan myöntämisen edellytyksenä oli haastateltavien anonymisointi tutkimuksessa. Toteutin anonymisoinnin viittamalla opinnäytetyössäni kuhunkin haastateltavaan ainoastaan heidän senhetkellä tittelillään. En myöskään opinnäytetyössäni kerro, minkä soittokunnan päällikkökapellimestareita haastattelin. Kukin haastateltava sai tarkastaa kerätyn haastatteluaineiston ennen opinnäytetyön julkaisua.

3.3 Haastatteluiden litterointi ja teemoittelu

Litteroin haastatteluideni äänitallenteet kirjalliseen muotoon aineistoanalyysia varten. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kertovat Tampereen yliopiston tietovaranto KValiMOTV-sivuilla (n.d.), että litterointia käytetään esimerkiksi tutkimuksessa nauhoitetun puheen tai haastateltujen itse kirjoittamiensa teks-

tien puhtaaksi kirjoitusta. Litteroinnissa voidaan käyttää eri tasoja riippuen tutkimusongelmasta sekä aineiston analyysitavasta ja käytettyyn kieleen suhtautumisesta. Tutkimuksessani haastatteluiden litteroinnissa käytettiin sanatarkkaa eli eksaktia litterointia. Eksaktissa litteroinnissa puhe litteroidaan sanatarkasti ja siihen sisällytetään myös kaikki täytesanat, toistot, kesken jääneet tavut, äänähdykset, naurahdukset, ulkoiset haastattelutilannetta häiritsevät ulkoiset tekijät sekä puheen aikaiset tauot. Valitsin tämän litterointitason sen luotettavuuden vuoksi. Eksaktilla litteroinnilla pystyin olemaan varma siitä, etten ole epähuomiossa ohittanut mitään myöhemmin merkitykselliseksi osoittautuvaa informaatiota (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006b).

Litteroinnin jälkeen teemoittelin haastatteluista muodostuneen tutkimusaineiston. Eskolan ja Suorannan (2018) mukaan teemoittelulla tarkoitetaan tutkimusongelman kannalta merkityksellisten ja olennaisten asioiden eli teemojen tunnistamista ja niiden yhteen ryhmittelyä (Eskola & Suoranta, 2018, s.174–180). Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teemoittelua voidaankin pitää myös yhtenä sisällönanalyysin muodoista ja se on myös yksi alkuvaiheen tapa jäsentää kerättyä aineistoa. Tulosten raportoinnissa pyrin tuomaan esiin eri haastateltavien yhtenevät ja toisaalta toisistaan eroavat, tai toisiaan täydentävät mielipiteet (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.105–107).

3.4 Teemat ja haastattelukysymysten asettelu

Tutkimusongelmani olivat 1) Mitä sotilasmusiikki on? 2) Miten sotilasmusiikki näkyy suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla? 3) Millainen merkitys sotilasmusiikilla on suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla) 4) Mitkä ovat sotilasmusiikin tulevaisuudennäkymät? Tutkimuksen haastattelut jakautuivat tutkimusongelmieni perusteella seuraaviin teemoihin:

3.4.1 Mitä sotilasmusiikki on?

Tässä osuudessa halusin kerätä tietoa siitä, kuinka haastateltavat määrittelevät sotilasmusiikin ja kuinka se heidän mielestään eroaa muusta musiikista. Halusin saada myös haastateltavien oman näkemyksen siitä, mikä tai mitkä tahot ovat

suurimmat toimijat sotilasmusiikkialalla, millaisissa tapahtumissa ja missä määrin soittokunnat esiintyvät, mikä on soittokuntien tehtävä ja millaisia arvoja sotilasmusiikki edustaa. Näiden tietotarpeiden perusteella muodostin tämän aiheen alle seuraavat kysymykset:

- Mitä on sotilasmusiikki?
- Miten se eroaa muusta musiikista?
- Mitkä ovat suurimmat toimijat sotilasmusiikkialalla?
- Mitkä ovat soittokuntien tehtävät?
- Miksi sotilassoittokuntia tarvitaan?
- Kuinka monta esiintymistä soittokunnalla on vuositason?
- Mitkä ovat sotilasmusiikkialan suurimmat ja näkyvimmmät tapahtumat?

3.4.2 Sotilasmusiikin merkitys suomalaisessa kulttuurissa

Tässä osuudessa halusin saada kokonaiskuvan haastateltavien näkökulmista sotilasmusiikin merkitykseen 2000-luvun suomessa. Halusin saada näkökulmaa sekä Puolustusvoimien omien seremonioiden, sekä julkisten tapahtumien ja sotilasmusiikin suhteesta. Lisäksi tähtäsin myös kokoamaan riittävän kattavasti tietoa sotilasmusiikkialasta potentiaalisena uravaihtoehtona haastateltavien näkökulmasta. Muodostin näiden tietotarpeiden perusteella seuraavat kysymykset:

- Miksi sotilasmusiikki on tärkeää?
- Mikä sotilasmusiikin merkitys on Puolustusvoimissa ja miten se ilmenee?
- Millaisia asioita sotilasmusiikki tarjoaa suomalaiselle yhteiskunnalle ja miten se ilmenee?
- Millaisia uramahdollisuuksia sotilasmusiikkiala tarjoaa?
- Minkälaisissa tilaisuuksissa soittokunta esiintyy? Mitkä ovat soittokuntien soittotoiminta-alueet?

3.4.3 Sotilasmusiikin kehitys 2000-luvulla

Tässä osuudessa halusin selvittää millaisia kehitysaskelaita ja haasteita sotilasmusiikkiala on kohdannut suomessa 2000-luvulla. Halusin myös haastateltavien näkökulman siitä, ovatko näiden mahdollisten haasteiden tai edistysaskelaiden vaikutukset ovat näkyneet myös yhteiskunnassamme. Lisäksi halusin saada tie-

toa siitä, onko sotilasmusiikin merkitys haastateltavien mielestä muuttunut jotenkin suomalaisessa yhteiskunnassa verrattuna aiempaan historiaan. Tämän vuoksi haastattelukysymykseni tämän teeman osalta muodostuivat seuraavasti:

- Minkälaisia haasteita sotilasmusiikki on kohdannut 2000-luvulla? Mistä ne ovat johtuneet? Entä millaisia vaikutuksia tällä on ollut sotilasmusiikialalle?
- Ovatko näiden haasteiden mahdolliset vaikutukset näkyneet myös yhteiskunnassa?
- Millaisia edistysaskeleita sotilasmusiikissa on otettu 2000-luvulla? Miten ne ovat ilmenneet?
- Ovatko näiden edistysaskelten mahdolliset vaikutukset näkyneet myös suomalaisessa yhteiskunnassa?
- Onko sotilasmusiikin merkitys muuttunut suomalaisessa yhteiskunnassa 2000-luvulla, tai verrattuna 1900-lukuun?

3.4.4 Sotilasmusiikin tulevaisuus

Viimeisessä osiossani halusin kuulla haastateltavien näkemyksiä ja pohdintaa siitä, miten sotilasmusiikki tulee kehittymään tulevaisuudessa yhteiskunnassamme. Suomen liittyminen Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:on ja sen mahdolliset vaikutukset sotilasmusiikkialaan kiinnostivat myös minua suuresti. Lopuksi halusin myös saada tuotua julki haastateltavien mahdollisia toiveita toimialalleen tulevaisuudessa. Näiden ajatusten perusteella viimeisen haastatteluteemani kysymykset olivat:

- Millaisia haasteita tai mahdollisuuksia näette sotilasmusiikille tulevaisuuden Suomessa?
- Suomi liittyi hiljattain Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:on. Miten tämä vaikuttaa sotilasmusiikkialaan?
- Toivotteko muutoksia sotilasmusiikialalle? Jos toivotte, niin millaisia?

4 Aatteellista musiikkia yli generarajojen

Sotilasmusiikki on yhden haastatellun mukaan musiikin generarajat ylittävä käsite, joka on määriteltävissä siihen liittyvien kontekstillisten nyanssien kautta.

Näitä ovat esimerkiksi esitettävien kappaleiden historiallinen merkitys ja käyttötarkoitus ja esitystilaisuuden arvolutaus, joka kumpuaa sotilaskulttuurin arvo maailmasta ja soittajien kantamista esiintymisasiista, univormuista.

Kaksi muuta haastateltavaa päällikkökapellimestarit taas mieltävät sotilasmusiikin genrestä riippumatta ammattisotilasmuusikoiden sekä sotilassoittokunnissa palvelevien varusmiesten esittämänä musiikkina. Sotilasmusiikin ytimessä ovat heidän mukaansa marssimusiikki ja isänmaallinen musiikki, kuten kansallislaulut ja hymnit. Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista nostaa esiin myös perinteiset signaalisoirot sekä rumpumarssit osana sotilasmusiikin keskiötä, kun taas toinen haastateltava painottaa, että marssimusiikki on iskostunut eri joukkoihin osana niiden identiteettiä ja perinteitä. Esimerkiksi seremoniallisissa tilanteissa esitettävät joukkojen omat kunniamarssit kohottavat joukon itsetuntoa ja valavat ylpeyttä oman joukon yhteisöön. Yhden soittokunnan päällikkökapellimestarin mukaan marssimusiikki tulee olemaan sotilasmusiikin keskeinen tyyli laji niin kauan, kuin sotilassoittokunnat esiintyvät.

Sotilasmusiikki eroaa muusta musiikista jokaisen haastateltavan mukaan juuri musiikin esittämisen sekä esittäjien osalta. Esimerkiksi kaksi soittokuntien päällikkökapellimestaria esittävät, että sotilasmusiikki ja muu puhallinmusiikki ovat teknisesti ajatellen sama asia, mutta sotilasmusiikin erityispiirre on esitystilanteen sekä esittävän joukon luoma ympäröivä konteksti, käyttötarkoitus. Kolmannen soittokunnan päällikkökapellimestarin mukaan sotilasmusiikin käyttötarkoitus on toimia Puolustusvoimien perinteiden kantajana. Hän muistuttaa, että joukkojen perinteitä ovat paitsi joukkojen omat tunnukset, kuten liput ja perinne- ja vuosipäivät. Sotilasmusiikkia on hänen mukaansa kautta aikojen käytetty sotajoukkojen taisteluhengen nostattamiseen, henkisen jaksamisen ja resilienssin tukemiseen rintamalla, sekä luomaan maanpuolustustahtoa ja toisaalta myös tuomaan sotilaille kotirintaman musiikilliset terveiset.

4.1 Sotilasmusiikkialan toimijat

Kaikki haastateltavat mainitsevat suurimmiksi toimijoiksi sotilasmusiikkialalla Suomen 6 sotilassoittokuntaa; Lapin soittokunta, Rakuunasoittokunta, Laivaston soittokunta, Kaartin soittokunta, Ilmavoimien Big Band, sekä varusmiessoittokunta, joka toimii joukkotuotantoyksikkönä ja on samalla merkittävä rekrytointiväylä sotilasmusiikkialalle. Yksi haastateltu päällikkökapellimestari nostaa esiin myös MPK (maanpuolustuskoulutus) maanpuolustussoittokunnat. Esimerkiksi Oulun MPK Pohjois-Suomen soittokunta toimii yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa veteraani-, maanpuolustus-, ja reserviläisjärjestöjen kanssa. Tehtäviin kuuluu myös esiintymisiä, joita Lapin sotilassoittokunta ei aikapaineiden vuoksi pysty toteuttamaan.

Kahden eri soittokunnan päällikkökapellimestarit kuitenkin pohtivat, etteivät maanpuolustussoittokunnat pysty korvaamaan sotilassoittokuntien roolia toimijoina. MPK-soittokuntien lisäksi toisena musiikillisen viranomaisyhteistyön toimijana haastatteluissa nousee esiin myös Helsingin poliisisoittokunta. Yksi haastatelluista soittokunnan päällikkökapellimestareista taas mainitsee merkittävyytensä puolesta sotilasmusiikin toimialajohdon, eli Pääesikunnan sotilasmusiikkisektorin, josta löytyvät mm. Puolustusvoimien ylikapellimestari sekä sotilasmusiikkialan intendentti.

4.2 Soittokuntien tehtävät ja tarpeellisuus

Haastatteluiden perusteella kaikkien tutkittavien soittokuntia yhdistävä tehtävä on tuottaa sotilasmusiikin palveluita Puolustusvoimien joukko-osastoille ja siviiliväestölle omalla soitto-toiminta-alueellaan. Näitä palveluita ovat muun muassa esiintyminen asevelvollisten kutsuntatilaisuuksissa, Kadettikurssin päätöstilaisuudessa Helsingin yliopiston juhlasalissa, sekä pienyhtyeiden esiintymiset erilisissä tilaisuuksissa. Sotilasmusiikkipalveluiden tuottamiseen siviiliväestölle kuuluu kiinteästi myös konserttitoiminta. Jokainen soittokunta kouluttaa lisäksi myös varusmiehiä sotilasmusiikkialan tehtäviin. Musiikillisesta näkökulmasta yh-

den soittokunnan rooli korostuu erityisesti koulutusorganisaationa. Haastatelluissa nousi myös esiin, että ainakin kaksi kolmesta soittokunnasta kouluttaa myös reserviläisiä ja puolustusvoimien henkilökuntaa sotilasmusiikkialan rauhajan ja poikkeusolojen tehtäviin. Tällä pyritään osaltaan turvaamaan sotilasmusiikkialan jatkuvuus, koska alalla on jatkuvasti haasteita rekrytoinnin suhteen.

Osa haastatelluista kertoi, että soittokunnilla on myös muita tehtäviä, kuten esimerkiksi vastata valtiollisista seremonioista ja niihin liittyvistä edustustehtävistä. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa valtiovierailut ja kansalliset juhlapäivät. Kansallisia juhlapäiviä ovat esimerkiksi Puolustusvoimain Lippujuhlapäivä 4. kesäkuuta tai Itsenäisyyspäivän vastaanotto Presidentin linnassa 6. joulukuuta, tai Turun joulurauhan julistus 24. joulukuuta.

Yksi haastatelluista päällikkökapellimestari näkee sotilasmusiikilla pragmaattisen tulokulman. Sotilasmusiikki on Puolustusvoimien soiva käyntikortti myös tavalliselle kansalaiselle; univormulliset sotilassoittajat ja näiden vakavalla arvokkuudella esittämänsä isänmaallinen musiikki voi luoda kuulijoille turvallisuuden tunnetta. Kaksi kolmesta haastatelluista päällikkökapellimestareista kokevat, että sotilasmusiikin avulla voidaan tuoda pehmeämmin esiin niitä kovia arvoja, joita Puolustusvoimat edustavat. Sotilasmusiikki on yhden haastateltavan mukaan jotain sellaista, minkä kautta voi päästä lähelle ja koskettaa ihmisiä sen herättämien tunteiden kautta. Nämä voivat olla sellaisia tuntemuksia ja mielikuvia, joita Puolustusvoimat eivät muuten organisaationa kykene synnyttämään. Haastateltava kiteyttääkin asian seuraavalla tavalla:

”...musiikki on se ase millä me tullaan tosi lähelle kansaa ja tavallaan sitä kautta saadaan sitä maanpuolustushenkeä nostettua.”

Kaksi haastateltua päällikkökapellimestaria kokevat, että poikkeusoloissa sotilassoittokuntien toiminnalla on tärkeä sielunhoidollinen merkitys. Kaikki haastateltavat myös kokevat, että sotilasmusiikin esittäminen erilaisissa tilaisuuksissa nostaa niiden arvoa. Kaksi haastateltavaa ilmaisevat asian varsin nasevasti seuraavilla tavalla:

”Tilaisuuksista tulee juhlia. Musiikiton tilaisuus on vähän kuin taulu ilman kehyksiä.”

”Eikös se ole se vanha sanonta, että oikeissa tansseissa on elävä orkesteri?”

Yhden haastatellun soittokunnan päällikkökapellimestari nostaa myös esiin sotilassoittokuntien keskeisen merkityksen kotimaisen puhallinmusiikin tiennäyttäjinä. Sotilasmusiikki tarjoaa nuorelle puhallinmusiikin opiskelijalle ja soittajalle mahdollisuuden ammattiin tähtäävään koulutukseen ja vaihtoehtoisen, isänmaallisiin arvoihin pohjautuvan työllistymismahdollisuuden siviilipuolen puhallinorkestereiden rinnalla, kunhan tehtävään valituksi tulemisen kriteeristöt täyttyvät hakijan osalta. Haastateltava summaa asian seuraavasti:

”meillä on ne kriteerit tässä toistaiseksi olemassa, että pitää olla se varusmiespalvelus tai naisen vapaaehtoinen asepalvelus suomen kansalainen käytynä, Cooperissa 2000 m ja psykologiset testit, turvallisuus selvitykset. Siellä on tällaisia asioita, mutta ei se ole (ongelma) nuorelle soittajalle, joka on hyväkuntoinen ja on motivoitunut. Nää on vaan niitä muodollisuuksia siinä.”

Kaikki soittokunnat ovat myös osa valtakunnallista veteraanityötä esiintymällä esimerkiksi vuosittaisissa veteraanipäivän konserteissa. Tämän lisäksi soittokunnilla on myös muuta kohdeyleisöä. Haastatellut päällikkökapellimestarit kokevat, että kohdeyleisöön vetoavalla musiikilla voidaan herättää kuulijan kiinnostus ja luoda linkki myös muihin Puolustusvoimain tapahtumiin, kuten valtakunnallisiin paraateihin. Kahden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan musiikki kuvastaa olemassaolonsa aikaa, joten tämän vuoksi yksi tutkittava soittokunta soittaakin lähtökohtaisesti kohdeyleisöään kiinnostavaa musiikkia. Haastatteluissa kuitenkin tulee myös ilmi, että soittokunnassa palveleva varusmies tutustuu kuitenkin myös sotilasmusiikin historiaan. Yksi haastateltavista muotoilee asian seuraavasti:

”Mun mielestä tänä päivänä, että mikä nuorisoa puhuttelee, niin me soitamme sitä. Sitten myös tarjoamme tavallaan sen historiallisen kontekstin ja näytämme mitä se on ollut ennen.”

4.3 Soittotoiminta-alueet, isoimmat esiintymiset ja esiintymismäärät

Kaikkien haastateltujen mukaan soittotoiminta-alueet kattavat ensisijaisesti suuret asutuskeskukset ja niiden lähialueet. Osa soittokunnista tekee konsertteja ”missä vaan”-periaatteella ja soittotoiminta-alue kattaa tällöin koko Suomen. Esiintymisiä on myös ulkomaita myöten, kun se on mahdollista. Tämä on omalta osaltaan myös pakottanut soittokunnat kehittämään toimintatapamalliaan dynaamisempaan suuntaan; kokoonpanoja on monta ja ne eroavat toisistaan soitinten ja soittajamäärien, sekä kohdemusiikin osin. Valtakunnallisina juhlapäivinä suurin osa tai jopa kaikki kokoonpanot ovat hajaantuneet esiintymisiin ympäri valtakuntaa.

Haastatteluissa nousee esiin, että osa soittokunnista pyrkii joka vuosi myös esiintymään kansainvälisesti ulkomailla ja tekemään yhteistyötä sotilasmarssitahtumissa. Osa haastateltavista myös kertovat kokevansa, että Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:on liittyminen voi pikkuhiljaa avata soittokunnille uusia mahdollisuuksia.

Kaikkien haastateltavien mukaan soittokuntien suurimmat ja näkyvimvät tapahtumat ovat valtakunnalliset juhlapäivät, kuten Valtakunnallinen itsenäisyyspäivän paraati, kansallinen Veteraanipäivä, Puolustusvoimien vuosittainen lippujuhla-päivä 4. kesäkuuta, Turun joulurauhan julistus 24. joulukuuta, sekä joka toinen vuosi järjestettävä kansainvälinen sotilasmusiikkitapahtuma Hamina Tattoo.

Haastateltavien mukaan soittokuntien esiintymismäärät vaihtelevat haastateltujen vastausten mukaan keskenään jonkin verran. Haastateltavat kertovat, että soittokunnilla esiintymisiä on vuositason lukumäärältään n. 140–200 kappaletta ja että konserttikausien pituus vaihtelee soittokuntien välillä. Esiintymismäärät jakaantuvat kaikkien soittokuntien sisällä eri kokoonpanojen kesken esiintymislanteista ja ohjelmistosta riippuen.

5 Sotilasmusiikkia varuskuntien sisä- ja ulkopuolella

Kaikki haastateltavat pitävät sotilasmusiikkia tärkeänä suomalaisen kulttuurin ja suomalaisia arvojen vaalimisen näkökulmasta. Kahden soittokunnan haastatellut päällikkökapellimestarit nostavat esiin suomalaisen kulttuuriperinnön kehityksen erilaisten suomalaisuuden soivien symbolien, kuten esimerkiksi Sibeliuksen *Finlandian* ja *Jääkärien marssin*, tai *Suomalaisen sotilaan hymnin* sekä *Von Kothenin hymnin* kohdalla. Sotilassoittokunnat ovat vaikuttaneet oleellisesti näiden teosten olemassaoloon ja siten omalta osaltaan nivoneet tällaisia teoksia osaksi suomalaista kulttuuria. Soittokunnat tuovat näitä teoksia esittämällä myös niiden sanomaa ja historiaa, auttaen nyky- ja jälkipolvia muistamaan ne uhraukset, jotka sotasukupolvet ovat tehneet. Yksi haastatelluista soittokunnan päällikkökapellimestareista muistuttaa myös, että sotilasmusiikki on marssimusiikin ajava voima. Hän toteaa asiasta seuraavasti:

”...jos niitä (marsseja) ei soitettaisi missään, niin kyllähän se kuolis se tyylilaji.”

Toinen haastatelluista päällikkökapellimestareista nostaa esiin sotilasmusiikin varsin ajankohtaisenkin merkityksen, maanpuolustustahdon, sekä siihen liittyvien myönteisten asenteiden nostattamisen. Kahden soittokunnan päällikkökapellimestarit myös kokevat sotilasmusiikin merkitykselliseksi osaksi kansainvälisten suhteiden vaalimista, esimerkiksi seremonialisesta näkökulmasta. Toinen haastateltavista tiivistävää ajatuksensa seuraavalla tavalla:

”...niin kauan kun Suomi on ollut itsenäinen niin tämmöisissä valtiollisissa tapahtumissa, on se sitten niin kun Presidentin valinnassa, tulo eduskuntaan, tai sitten hautajaiset, itsenäisyyspäivän vastaanotto ja kaikki tämmöiset niin kyllä nää tietyt tapahtumat ja institutiot, niin mielestäni se musa on löytänyt paikkansa.”

Yksi päällikkökapellimestari muistuttaa haastattelussaan sotilassoittokuntien olevan ainoa ammattilaistasoinen, valtion ylläpitämä puhallinorkesterien joukko Helsingin poliisisoittokunnan lisäksi. Sotilassoittokuntien vastuulla on tällöin koko kansan palveleminen, mutta toisaalta sotilassoittokuntien olemassaolon

jatkuvuus on paljon varmempaa. Hän nostaa esiin myös sen seikan, että sotilasmusiikki perustuu myös suurelta osin teoksiin, joiden sanoituksiin ei ole vielä sekoittunut slangisanastoa tai sekoitekieliä, kuten ”finglishiä”.

5.1 Sotilasmusiikin merkitys palveluksessa ja siviilissä

Kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä sotilasmusiikin kiistattomasta tärkeydestä osana Puolustusvoimien seremonioita. Kahden soittokunnan päällikkökapellimestarit erikseen mainitsivat itsellenikin ennestään tutun sanonnan ”*soittokunnat tekevät tilaisuuksista juhlia.*” Lisäksi soittokuntien päällikkökapellimestarit painottivat voimakkaasti sotilasmusiikin merkitystä esimerkiksi asepalvelustaan suorittavien varusmiesten valatilaisuudessa.

”Että jos jos tuodaan Karjalan prikaatiin iso bändi juhlistamaan perinneypäivää pitämällä konsertteja muuta niin niin siihen juhlapäivän kokonaisuuteen Tuohan se jotain semmoista kulttuurista ja semmoista henkistä voimaa.”

Valitettavasti yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan joskus on käynyt niinkin, että tietyt tilaajat ovat oman suunnittelun joustamattomuutensa vuoksi päätyneet tilanteeseen, jossa soittokunta on jo esimerkiksi varattu toisaalle, eikä tällöin vaikkapa varusmiesten valapäivään olla saatu soittokuntaa paikalle. Tämä on erityisen sääli sen vuoksi, että valatilaisuudet ovat ikimuistoisia ennen kaikkea varusmiehiä ja heidän omaisiaan varten.

”Minusta valatilaisuudet ovat ennen kaikkea niitä varusmiehiä varten, ennen kaikkea niitä läheisiä varten. Ei sitä varuskuntaa, tai komentajaa, tai soittokuntaa tai ketään muutakaan varten. Se on, se on heidän juhlansa ja jos siitä halutaan ikimuistoinen niin kyllä se sääli on, että jos siellä neulapojat niin sanotusti soittaa.”

Toisaalta saman haastateltavan mukaan marssien soittaminen on nykyaikana nostanut päätään ja alkanut saamaan arvostusta. Hän mainitsee, että Puolustusvoimat tilaa aktiivisesti myös uutta sävellettyä sotilasmusiikkia sotilasmusiikialalta. Lisäksi haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan soittokunnat tukevat Puolustusvoimien hengellisen työn toimintaa.

Kaikki haastateltava kokevat valtakunnallisen konserttitoiminnan, kuten esimerkiksi Disney-, sekä Marssi Seitsemään ihmeeseen kiertueet, merkittäväksi osaksi sotilasmusiikin tarjoamia palveluita suomalaiselle yhteiskunnalle. Kaksi haastateltavaa päällikkökapellimestaria nostavat esiin myös soittokuntien toiminnan alueellisen vaikutuksen; esimerkiksi yhden soittokunnan sotilasmuusikot ovat usein työnsä ohessa myös aktiivisesti esiintyviä taiteilijoita sekä instrumenttiopettajia. Kaikkien haastateltavien mukaan soittokunnilla on myös vahva side niiden kotikaupunkien identiteettiin. Sotilassoittokuntien toiminnalla on myös ollut myönteinen vaikutus oman soittotoiminta-alueensa kulttuurielämälle ja sen elinvoimaisuudelle. Yksi haastateltavista toteaaakin asian seuraavasti:

”Ja tuollainen paikallisuus on ollut kauhean tärkeätä, että on ollut niinku omalla paikkakunnalla oma orkesteri, niin sillä on ollut kyllä iso identiteettiarvo.”

Toisen haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan hyvänä esimerkkinä soittokuntien maakunnalliseen ”brändäytymiseen” on vaikkapa se, että hänelle itselleen esimerkiksi Laivaston soittokunta on aina edustanut vahvasti Turku ja Kaartin soittokunta on vuorostaan lujittanut paikkansa kansalaisten mielissä helsinkiläisenä toimijana. Haastateltava summaa kertomansa näin:

”Tasavallan presidentin edustusorkesteri vähän niinku alleviivaa tällaista pääkaupunki-idea ja ajatusta siinä ja kyllä mä uskon, että Kaartin soittokuntakin koetaan vahvasti helsinkiläiseksi ja pääkaupungin, Uudenmaan toimijaksi.”

5.2 Uramahdollisuudet sotilasmusiikkialalla

Kaikkien haastateltavien mukaan sotilasmusiikkiala tarjoaa kilpailukykyisen työuran verrattuna esimerkiksi musiikinopettajan tai orkesterimuusikon uraan. Yhden soittokunnan haastateltava muistuttaa kuitenkin, että työntekijän tulee olla valmis siirtymään työn perässä ja esimerkiksi kapellimestarin koulutus on tois-taiseksi rajoittunut Sibelius-Akatemialle Helsinkiin. Kahden muun soittokunnan päällikkökapellimestarit nostavat haastatteluissaan esiin, että apulaiskapellimestarin tehtävään tähtäävä orkesterin- ja kuoronjohdon B-tutkintotason koulu-

tusohjelma löytyy myös Tampereen ammattikorkeakoulusta (TAMK). Jatkokouluttautuminen musiikin saralla on sotilassoittajan työn ohessa mahdollista. Esimerkiksi kahden haastateltavan mukaan suuri osa soittokuntien nuorista soittajista opiskelee Sibelius-Akatemiolla ja Turun Ammattikorkeakoulussa. TAMK:n apulaiskapellimestarin tehtäviin tähtäävästä koulutusmahdollisuudesta yksi haastateltavista kertoo seuraavalla tavalla:

”...siinä (TAMK:n orkesterinjohdon koulutusohjelmassa) on tavoiteltu sitä, että apulaiskapellimestarin tehtävissä olisi henkilöstöä, joka on niin sanottuja ”puikkokavereita”, eli niillä olisi tiedot ja taidot johtaa bändiä apulaiskapellimestareitten toimenkuvan ta-
paan...”

Kaikkien haastateltujen mukaan uramahdollisuuksia löytyy useille henkilöstöryhmille (aliupseerit, erikoisupseerit, sekä siviilihenkilöstö). Tehtävät vaihtelevat henkilöstöryhmittäin, esimerkiksi aliupseeristolle mahdollisia ovat äänenjohtajan tai konserttimestarin, upseeristolle kapellimestarin ja päällikkökapellimestarin, sekä siviilihenkilöstölle intendentin tehtävät. Aliupseeriston määräaikaisen viran vakinaistamiseen edellytetään puolustushaarakohtaisten (Maa-, Meri- tai Ilma-voimat) perustaso-opintojen suorittamista. Sotilasmusiikkialan tehtäviin kuuluvat lisäksi musiikin opinnot. Esimerkiksi yleisesti ottaen sotilasmusiikkialan aliupseeriston mestaritason, kuten konserttimestarin tai apulaiskapellimestarin tehtävässä edellytetään mestaritason puolustushaaraopintojen lisäksi myös oman instrumentin B-tason tutkinnon suorittamista. Mestaritason opintoihin hakeutumisen yhtenä edellytyksenä on noin kahdenkymmenen vuoden työkokemus Puolustusvoimissa.

6 2000-luvun haasteet, edistys ja tulevaisuus

Kaikki haastateltavat nostivat yhdeksi merkittävimmistä sotilasmusiikkialaa 2000-luvulla koskettaneista haasteista Puolustusvoimauudistuksen, jonka seurauksesta seitsemän soittokuntaa lakkautettiin. Osa soittokuntien henkilöstöstä siirtyi jäljelle jääneisiin tai yhdistettyihin soittokuntiin osa lähti alalta ja työllistyi uuteen ammattiin.

Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista huomauttaa, että samalla myös menetettiin paljon osaamista ja tietämystä sotilasmusiikkialan sisällä, kiteyttäen ajatuksensa seuraavasti:

”...Se mitä se aiheutti sitten siinä, niin sieltä lähti paljon tietoa pois, kun ihmiset, joilla on perhettä, lasten koulut, puolison työpaikka, omakotitalo, niin aika moni hyvä kollega uudelleen kouluttautui aivan toiselle alalle.”

Toisen soittokunnan päällikkökapellimestarin mukaan soittokuntien yhdistämisen myötä paikallisista toimijoista tuli maakunnallisia toimijoita. Hän myöntää omaavansa kipeitä muistoja ajalta, jolloin Oulussa toiminut Pohjan sotilassoittokunta lakkautettiin. Tämä oli erityisen raskasta, koska omien sanojensa mukaan haastateltava ajatteli, että soittokuntien toiminnan laadulla luotaisiin tulevaisuuden pidäkkeitä lakkauttamisia vastaan. Pohjan sotilassoittokunnan toiminta oli niin laadukasta, ettei sen tasoista yksikköä olisi kannattanut siirtää muualle, koska samalla menetettiin käytännössä puolet soittokunnan kahdestakymmenestä ”varsin kelvollisesta” muusikosta, jotka joko lähtivät alalta tai työllistyivät Puolustusvoimien sisällä muihin tehtäviin. Soittokuntien yhdistämisen myötä myös uuden yhteisen toimintakulttuurin kehitys vei oman aikansa. Eri soittokunnissa oli erilaiset toimintatavat ja niiden sulauttaminen yhteen uudessa työyhteisössä ei ollut aluksi vaivatonta, kuten yksi haastateltavista toteaa:

”Rovaniemelläkin oli soittajia Mikkelistä, Panssarisoittokunnasta, Kainuun Prikaatista Pohjan soittokunnasta, PSSLE:stä (Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnasta) Oulusta ja sitten Rovaniemeltä, niin siinä on aika monenlaista mielipidettä siitä niinku että mitä tarkoittaa, että aina on tehty näin.”

Kitkaa uusissa työyhteisöissä varmasti myös aiheutti se, että ihmiset saattoivat olla alun perin varsin vaativassa roolissa edellisessä tehtävässään, mutta uudella paikkakunnalla saman tason tehtäviä ei yksinkertaisesti ollut enää osoittaa. Monen soittajan odotukset eivät toteutuneet ja moni kohtasi suuria pettymyksiä urallaan soittokuntien lakkautusten yhteydessä. Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista kuitenkin painottaa ja alleviivaa, että jokainen sotilasmusiikkialalle lähtenyt lähtökohtaisesti työskentelee ”rakkaudesta lajiin” ja

tämä yhdistävä tekijä auttoi uusia työyhteisöjä eteenpäin. Tämän haastateltava summaa seuraavalla tavalla:

”soittamisen kautta ja hyvillä esiintymisillä ja sillä yhteisharjoittelulla, että heti kun päästiin tavallaan soittamaan yhdessä, niin niin...Ongelmat alkoivat vähentymään.”

Myös toinen haastateltu päällikkökapellimestari muistaa seitsemän sotilassoittokunnan lakkautukset. Lakkautukset muuttivat jäljelle jääneiden ja uudelleen muodostettujen ryhmädynamiikkaa sekä aiheutti paljon pahaa verta ja pettymyksiä monelle työntekijälle. Toimintatavat olivat olleet erilaisia eri soittokunnissa ja nyt jouduttiin mukautumaan uusiin tapoihin. Moni joutui myös luopumaan tehtävästään, tai lähtemään reppuriksi toiselle paikkakunnalle, joskus hyvin kauaskin. Myös ne kaupungit, joiden soittokunnat lakkautettiin, todennäköisesti kärsivät tästä menetyksestä, kuten haastateltu toteaa:

”... Silloin nuorena sitä ei niinku tajunnutkaan mitä se on (sotilassoittajan) perheelle merkinnyt ja toki sitten ihan paikkakunnille, että tavallaan mä tähän listasin nää Kainuu, Karjala, Pohjanmaa, Pohja, Satakunta yms. ja tavallaan että monessa kaupungissa myös varuskunnat lakkautettiin, että tavallaan se ikään kuin se kaupunki ei kuollut, mutta tavallaan ehkä henkisesti ainakin osa siitä.”

Toinen merkittävä haaste 2000-luvulla oli haastateltavien mielestä Covid-19-pandemia. Pandemia osoitti sotilasmusiikin ja erityisesti sen live-esitysten tai ainakin äänentoiston kehityksen tarpeen. Pandemian aikana järjestetyissä Puolustusvoimien tilaisuuksissa havaittiin nopeasti, ettei sen aikainen AV-siirtotekniikka ollut ajantasainen; kaikki muiden tahojen puheet ja toiminnot oli suunniteltu ja huomioitu asianmukaisella äänentoistolla, mutta soittokunnat oli jätetty täysin tämän ulkopuolelle. Tämä johtikin siihen, että soittokunta näkyi, mutta ääni ei kuulunut. Tämä oli yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan varsin epäkiitollista työntekijöille, jotka halusivat edelleen tehdä merkityksellistä työtä.

Yksi päällikkökapellimestari nostaa haastattelussaan ensimmäisenä edistysaskeleena yleisen toiminnan tason nousun ja kaikkien haastateltavien mukaan erityisesti soittajien koulutustaso on parantunut. Yksi haastateltavista kehuuikin,

että heidän soittokuntansa osaamisen taso kestääkin vertailun minkä tahansa muun musiikkialan toimijan kanssa. Sotilasmusiikkialan henkilöstön koulutus-taso onkin nykypäivänä varsin hyvällä tasolla ja jo pelkästään aliupseeristosta kaksi haastateltua päällikkökapellimestaria arvioivat kolme neljänestä korkea-koulutetuksi. Tämä mahdollistaakin vuorostaan myös ohjelmiston tason kehitty-misen, kuten yksi haastatelluista toteaa:

”Soittajat tänä päivänä puolustusvoimissa on semmoisia, niin kun aliupseeristosta meidän toimialalla, jossa alkaa olla puolet musiikin maistereita, maisteritason aliupseerin tehtävissä ja musiikkipedago-geja ja sen myötä ammattitaito on huikea. Mikä mahdollistaa sitten taas laajamittaisemman ohjelmiston ja erilaisten teemojen ja täm-möisten (toteuttamisen), mitkä sitten taas toivon mukaan houkutte-lee nuoria meidän toimintaan mukaan.”

Yhden haastatellun mielestä sotilasmusiikkiala onkin pystynyt hyvin integroitumaan uuteen toimintaympäristöön. Myös tila-asiat ja työvälinehankinnat ovat menneet eteenpäin. Ainoastaan Ilmavoimien Big Band toimii vielä rakennuk-sessa, joka alkaa lähestyä teknisen käyttöikänsä loppua. Näitäkin tiloja on kui-tenkin muokattu orkesterin käyttötarpeita ajatellen. Työvälineitä hankitaan nyky-ään laatu edellä ja työntekijät pääsevät itse vaikuttamaan hankintoihin. Haasta-teltava kehuu myös sitä, että sotilasmusiikkiala on toimijana hyvin kustannuste-hokas.

Myös yhteistyö musiikin siviilikoulutuksen kanssa on syventynyt. Esimerkiksi so-tilaskapellimestarikoulutus uudistui haastatellun päällikkökapellimestarin mu-kaan 2000-luvun alussa ja siitä lähtien kaikki sotilaskapellimestarit on koulutettu Sibelius-Akatemialla. Toisen haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan kou-lutustason nousu näkyy myös harjoituskulttuurin muutoksessa jatkuvasta yhteis-harjoittelusta periodiluontoisempaan yhteistyöskentelyyn. Kolmas haastateltu päällikkökapellimestari taas on tyytyväinen soittokuntien resurssoinnin parantu-neeseen tasoon. Soittokuntien työvälineet ja esiintymisasut ovat hänen mu-kaansa nykyään erinomaisella tasolla. Myös työskentelytilakysymykset ovat edistyneet; esimerkiksi Laivaston soittokunnalla on nykyään oma erinomainen äänitysstudio.

Kaikki haastateltavat myös kokevat sotilasmusiikkialan viestinnän kehittyneen. Yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan sotilasmusiikkialan viestinnän taso on nykyään kilpailukykyistä jopa kansainvälisesti. Sama haastateltava nostaa sotilasmusiikkialan edistysaskeleina esiin myös työpaikkaetiikan, sekä tasa-arvon kehityksen. Kaikkien haastateltavien mukaan sotilasmusiikkitoimialan arvostus on myös selkeästi noussut.

Haastateltavien mukaan teknologian hyödyntäminen on kehittynyt sotilasmusiikkialalla. Kaksi haastateltavaa nostavat esimerkiksi esiin sotilasmusiikin rajoja rikkoneen Marssi seitsemään ihmeeseen- kiertueen, joka yhdisti kuviomarssin ja teknologian. Tämän lisäksi yksi haastateltavista muistuttaa, että Hamina Tattoo on Suomen oma kansainvälinen sotilasmusiikkitapahtuma. Kaikki haastateltavat kokevat myös, että Puolustusvoimauudistuksen mukana tapahtunut soittokuntien yhdistyminen on mahdollistanut laajemmat konserttikokonaisuudet.

6.1 Haasteiden ja edistysaskeleiden näkyvyys yhteiskunnassa

Sotilasmusiikkialan toimintaympäristö on kaikkien haastateltujen mukaan kokenut muutoksen 2000-luvulla. Potentiaalisten puhallinsoittajien harrastamisajasta kilpailevat nykyään musiikin lisäksi myös monet muut tahot, mikä näkyy muun muassa puhallinmusiikin harrastuneisuuden laskuna. Esimerkkejä muista tavoista kahden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan ovat urheilu, digitalisaatio ja sosiaalisen median kehitys. Lisäksi Covid-19-pandemian mukana sotilasmusiikkiala on joutunut mukautumaan myös tilanteisiin, joissa konsertointi ja esiintymiset on kyettävä toteuttamaan etäyhteyksien välityksellä. Myös ihmisten käyttäytymisessä on yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mielestä nykyään havaittavissa selkeästi korkeampi kynnyks lähteä kuuntelemaan konsertteja. Teknologian kehityksen myötä monet ratkaisut tehdään hyvin impulsiivisesti ja viime tingassa, eikä välttämättä koeta tarvetta nähdä vaivaa lähteä konserttiin, kun ne voidaan suoratoiston avulla katsoa suoraan kotona.

Toisen haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan Puolustusvoimauudistuksen yhtenä vaikutuksena suomalaisessa yhteiskunnassa oli myös se, että jäljelle jääneiden soittokuntien esiintymiskapasiteetti ylittyi. Hän toteaa asian seuraavasti:

...”kaikkiin soittotoivomuksiin, tilauksiin ei pystytä vastaamaan...resurssit ei vaan yksinkertaisesti riittänyt, vaikka olisi ollut rahaakin niin niin ei voi lähteä kuormittamaan (työntekijöitä) niin, että ruveetaan tekemään kahtasataa keikkaa...”

Yksi päällikkökapellimestari on myös huolissaan tulevien soittajapolvien lähtötasosta. Peruskoululaisten valmiudet musiikin hahmottamiseen ja oppimiseen ovat heikommat kuin aiemmin, mikä saattaa nostaa kynnystä myös musiikin opiskeluun hakeutumiseen. Hän pohtii mahdollisiksi syiksi esimerkiksi sen, että kotona ei ehkä nykyään lauleskella tai soitella lapsille, tai että lapset ovat nykyään enemmän kiinni kännyköiden parissa. Hän summaa ajatuksensa seuraavalla tavalla:

”...se lähtötaso mistä lapset tulevat koulumaailmaan, että ennen ilmeisesti kotona on lauleskeltu enemmän. Nykyään ei oikein tiedetä eikä osata mitään (lasten lauluja), että kaikki menee tuosta kännykän kautta ja se, että se ympäristö missä ne (lapset) varttuu, on erilaista, että laulaminen ja tämmöinen on jäänyt vähemmälle... sitä lähdetään tavallaan takamatkalta, se vaikuttaa sitten kaikkeen, elikkä sitten ne perusvalmiudet lähteä harrastamaan saattaa nostaa kynnystä ja näin, ilmiö on hyvin selkeä.”

Varusmiespalveluksen kesän saapumiserien valatilaisuudet ovat saman haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan alkaneet kiinnostaa kansalaisia yhä enemmän ja ovatkin viime aikoina olleet yleisömääriltään pääasiassa odotukset ylittäviä. Haastateltava uskoo myös sotilasmusiikilla olleen vaikutusta valatilaisuuksien lisääntyneeseen suosioon ja tämän tyylisten tapahtumien yhteyteen on sotilassoittajien toimesta järjestetty myös muita vapaamuotoisempia esiintymisiä.

Toisen päällikkökapellimestarin mukaan sotilasmusiikkialalle on myös kohdenettu nykyään enemmän resursseja poikkeusolojen toiminnan suunnitteluun ja reserviläistoiminta on korostunut. Sotilasmusiikkialalla on hänen mielestään

”ikään kuin tapahtunut pieni ryhtiliike.” Syyksi haastateltava arvioi, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on lisännyt sotilasmusiikin arvostusta Suomessa.

Kolmas haastateltava taas nostaa esiin sosiaalisen median käyttöönoton sekä sen avulla soittokuntien toiminnan näkyvyyden nostamisen 2000-luvulla. Puolustusvoimilla on nykyisin oma YouTube-sivusto, viestintä on kehittynyt myös Facebookin sekä Instagramin alustoilla. Hän muistuttaa, että ihmiset seuraavat näitä kanavia ja myös käyvät niillä vilkasta keskustelua. Haastateltavan mukaan näissä keskusteluissa on paljon hyviä asioita, jotka rauhoittavat mahdollista lukijaa. Toisaalta myös on syytä tunnistaa, että sosiaalisessa mediassa lähdekriittisyys on tärkeää.

Yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan soittokuntien merkittävästi laajentunut ja monipuolistunut konserttitoiminta näkyy suomalaisessa yhteiskunnassa. Konserttien erilaiset teemat, kuten esimerkiksi Disney-kiertue, solistiyhteistyö siviilien kanssa, sekä esiintymispaikkojen järjestelytoiminta ovat kaikki kehittyneet hyvään suuntaan. Haastateltava muistuttaa, että juuri tätä toimintaa ja sen kehittämistä on syytä jatkaa edelleen kunkin soittokunnan soittotoimintalueilla oman toiminnan näkyvyyden lisäämiseksi, jotta kohdeyleisöä voidaan tavoittaa yhä enemmän.

Haastateltavien mukaan soittokunnat järjestävätkin esimerkiksi myös lastenkonsertteja sekä soitinesittelytapahtumia. Lisäksi soittokunnissa palvelevat varusmiesorkesterit osallistuvat myös tähän soittokuntien toimintaan omalla panoksellaan esimerkiksi koulujen ja Suomen Partiolaisten kanssa. Yksi haastateltavista summaakin yhteistyötä koulujen kanssa näin:

”Varusmiesorkesteri vie sinne ohjelmiston, mutta ottaa sitä ennen yhteyttä koulun johonkin musikaalisen oppilaaseen, joka soittaa tai laulaa ja ne valmistaa ohjelman ja sitten ne (koulun oppilaat) on niinku vertaisena ja mukana solisteeraamassa siinä varusmiesbändin kanssa...”

6.2 Sotilasmusiikin merkityksen kehitys Suomessa

Yhden haastatellun päällikkökapellimestarin mukaan aiemmin ennen PV-uudistusta soittokuntien merkitys korostui musiikin kouluttajina sekä etenkin paikallisina toimijoina, vaikuttaen konkreettisesti paikkakuntien elämään. Tästä yhtenä esimerkkinä voitakoon mainita entisen Pohjan soittokunnan kotikaupungin Oulun, jossa Hiukkavaaran uudella asuinalueella teiden ja katujen nimet nimettiin sotilasmusiikkiaiheisiksi. Nykyään soittokunnat ovat uudistuksen myötä enemmän alueellisia toimijoita.

Toinen päällikkökapellimestari kokee, että sotilasmusiikki on viimeisen vuosikymmenen aikana kokenut paljon muutoksia heijastaen ajan henkeä. Hän myös mainitsee, että ajoittain kuulee kansan kaipaavan ihan perinteistä marssimusiikkia. Sotilasmusiikki kun on kuitenkin vahvimmillaan juuri perinteistä puhallinmusiikkia, ja tuttuja sävelmiä, joiden merkitys ei koskaan katoa. Toisaalta haastateltava pohtii sotilasmusiikin ja kulttuurin suhdetta seuraavalla tavalla:

”Tavallaan tuntuu, että sotilasmusiikki on muuttunut ihan hirveästi 100 vuoden aikana ja jolla jollakin laillahan se aina heijastaa sen hetkistä suomalaista kulttuuria ja puolustusvoimien tilaa.”

Kolmas haastateltava päällikkökapellimestari kokee, että sotilasmusiikki on ajan saatossa asemoitunut nykyaikaan ja sen saavuttama osaaminen ja kehitys on huomattu ja sitä arvostetaan. Tämä kehityssuunta ruokkii itseään sitä mukaa, kun uudet kohderyhmät kohtaavat sotilassoittokunnat hyvässä mielessä ja sitä mukaa levittävät sotilasmusiikin tunnettuutta. Lisäksi Ukrainan sodan alkaminen ja sen myötä Suomen NATO:on liittyminen ovat nostaneet Puolustusvoimien ja sen myötä myös Sotilasmusiikkialan profiilia. Haastateltava painottaa sotilassoittokuntien merkitystä osana maanpuolustusta seuraavalla tavalla:

”Meillä on olemassa joku tällainen instituutio (Puolustusvoimat), joka on yhdistänyt kansan jo kaksi kertaa ja on kokenut sen, että mihin suomalainen sotilas ja suomalaiset pystyy pienellä resursseilla, niin kyllä soittokuntaa on tarvittu silloin ja sitä tarvitaan nytkin.”

6.3 Sotilasmusiikkialan tulevaisuus ja NATO

Kaikki haastateltavat kokevat sotilasmusiikkialan merkittävänä tulevaisuuden haasteena puhallinmusiikkia harrastavien ja opiskelevien nuorten vähentyneen määrän. Tämä näkyy kaikkien haastateltavien mukaan vähentyneenä määränä potentiaalisia rekrytoitavia työnhakijoita alalle. Toisaalta esimerkiksi yhden soitto-kunnan päällikkökapellimestarin mukaan valtaosa palveluksensa Varusmies-soittokunnassa suorittavista varusmiehistä on aidosti kiinnostuneita sotilasmusiikista ja haluaa siirtyä alalle.

”Hakijoita on vähemmän, mutta he ovat ehkä motivoituneita ja niin kun he tähtää vielä pidemmälle.”

Toinen haastateltu päällikkökapellimestari pohdiskelee, että suomalaisen puhallinmusiikkikulttuurin haasteet saada uusia harrastajia voi johtua mahdollisesti kilpailusta ihmisten ajankäytöstä muiden harrastusten välillä, nuorten lyhytjänniteisyydestä sekä haasteista saada nuoret innostumaan puhallinmusiikista. Asiaa ei myöskään auta hänen mukaansa se, että suomalaisten puhallinmusiikin ammattiopiskelijoiden määrä suhteessa ulkomaalaisiin on vähentynyt. Tämä vähentää suoraan tulevaisuudessa sotilasmusiikkialalle rekrytointikelpoisten soittajien määrää, kuten yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista toteaa:

”Tää on ihan härmistynyt kyllä jo soittokunnissa siinä, että on tiettyjen soittimien kanssa äärimmäisen isoja ongelmia, kun ei meinaa löytyä (rekrytoitavia) ja homma ei yhtään helpotu siinä, että Akatemialla alkaa valtaosa olla ulkomaisia opiskelijoita. Meidän sinfonia- ja siviiliorkesterimme on paikkoja, jossa nää ulkomaiset, jotka on harjoitellut ihan perkeleesti, vie ne paikat ja sit taas ulkomaalaisia me ei voida ottaa meidän bändiin.”

Kaikki haastateltavat ovat yksimielisiä NATO:on liittymisen positiivisista vaikutuksista sotilasmusiikkialalle. Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista pohtii, että suomalaisella sotilasmusiikilla on nyt huomattavasti helpompaa alkaa tekemään yhteistyötä NATO-maiden kanssa. Prosessi ei ole enää yhtä raskas juridisesti tai hierarkkisesti kuin aiemmin. Samalla hän näkee myös suurta

potentiaalia sotilasmusiikin brändäykselle maailmanlaajuisesti. Toinen haastateltu päällikkökapellimestari taas kertoo NATO:on liittymisen lisänneen kiinnostusta sotilasmusiikkialaa kohtaan Suomessa toteamalla seuraavasti:

”...tuntuu että yleisesti kiinnostus sotilasmusiikkialaa kohtaan on (NATO:on liittymisen jälkeen) kasvanut ja mediasta tulee enemmän yhteydenottoja.”

6.4 Päällikkökapellimestareiden toiveet tulevaisuudelle

Kaikki haastatellut päällikkökapellimestarit kokevat sotilasmusiikkialan tilanteen varsin hyväksi, mutta parannettavaakin toisaalta on. Esimerkiksi yksi haastatelluista painottaa edelleen alan kehittämisen tärkeyttä. Toinen haastateltava taas toivoisi alalle enemmän paikallisesti pysyviä tehtäviä. Soittokuntien kapellimestareiden ja päällikkökapellimestareiden jatkuva siirtovelvollisuus on etenkin perheelliselle todella raskasta ja vie myös voimia suoraan itse työn tekemisestä.

Haastateltava kuvaa siirtovelvoitteen vaikutusta työhön seuraavasti:

”No nyt on ollut aika tiheitä ne vaihdot, että tää on nyt mun kolmas palveluspaikka, niin tavallaan tajuaa kuinka ison osan elämästä ja työtehosta se vie energiaa, että sä muutat koko perheen ja tutustut uuteen kaupunkiin ja tavallaan se alkaa olla aika repivää...että ainakin itsekin sen takia joutuu paljon miettimään tätä uravalintaa, että se tavallaan vie liian paljon voimia just tän niin kun pakkosiirron takia.”

Yksi haastatelluista päällikkökapellimestareista toivoisi myös luottamusta sotilasmusiikkialan omaan arviointikykyyn; kaikkiin populaarikulttuurin nopeampiin muutoksiin ei kannata aina lähteä mukaan, tai yrittää jatkuvasti olla sisällä valtavirrassa. Sama haastateltava uskookin pitkäaikaisten sotilasmusiikin positiivisten vaikutusten ilmenevän nimenomaan aikuisiin ihmisiin vaikuttamisen kautta, kuten hän toteaa:

”Se, että me vaikutetaan aikuisiin ihmisiin, vanhempiin ihmisiin on hyvä, koska sieltä siirtyy arvot sitten eteenpäin.”

7 Johtopäätökset

Tutkimustulosten perusteella näyttäisi siltä, että sotilasmusiikki on ammattisotilaiden, tarkemmin ottaen sotilassoittajien esittämää musiikkia, jonka esittämisellä on jokin aatteellinen tarkoitusperä. Lisäksi vaikuttaisi myös siltä, että esitettävän musiikin genrellä ei ole merkitystä sotilasmusiikin määrittelyssä. Sotilasmusiikkialan tapahtumakirjo on niin laaja, että sekä tutkimustulosten että oman kokemukseni perusteella on mielestäni oikeutettua olla rajaamatta sotilasmusiikkia pelkästään marssimusiikkiin tai seremoniallisiin signaaleihin. Toisaalta jäin pohtimaan sotilasmusiikin määrittelyssä esittäjien roolia. Olen itse entinen ammattisotilas ja nykyään virallisesti reserviläinen, mutta teen aktiivisesti yhteistyötä esimerkiksi suomalaisen upseerikoulutuksen kanssa sotilasmusiikin parissa. Tällä hetkellä virallinen tittelini on kadettikuoron johtaja. Kadettikuoro koostuu suomalaisiksi upseereiksi opiskelevista kadeteista, jotka eivät ole työ tai virkasuhteessa Puolustusvoimiin. Koen kuitenkin vahvasti, että kadettikuoron esiintymiset kuuluvat sotilasmusiikin määritelmän alle juuri niiden aatteellisuuden takia; kadettikuoro esiintyy lähtökohtaisesti Puolustusvoimien sekä sen yhteistoimintaosapuolten juhlatilaisuuksissa. Ensimmäinen opeteltava kappale on Kadettikoulun kunniamarssi *Ateenalaisten laulu*.

Tämän perusteella pohtisinkin sotilasmusiikin määritelmän olevan mielekkäämpää juuri esitystilanteiden ja esitystarkoitusten näkökulmasta. Esimerkiksi viime talvena itsenäisyyspäivän aattona 5.12. niin siviilit, kuin Puolustusvoimien Varusmiessoittokunnan asevelvolliset ja upseereiksi opiskelevat kadetit kokoontuivat yhtenä joukkona Temppeliaukion kirkkoon Helsingin Kampissa muistamaan sotiemme veteraaneja sekä heidän uhrauksiaan talvi- ja jatkosodassa. Konsertissa kuultiin isänmaallisia marssilauluja, kuten Toivo Kuulan säveltämä ja V.A. Koskenniemen sanoittama *Nuijamiesten marssi*, sekä kansallissäveltäjämme Jean Sibeliuksen säveltämä *Jääkärien marssi*. Konsertti päättyi perinteiseen tapaan *Finlandiaan*, jossa yhdistetyt Kadettikuoro sekä Viipurin lauluveikot esittivät Varusmiessoittokunnan säestäminä myös teoksen hymniosuuden. Rohkenkin väittää, että jo kappalevalintojen, konsertin atmosfääriin eli ilmapiiriin,

sekä esillä olleiden teemojen puolesta esitimme nimenomaisesti sotilasmusiikkia.

Sekä tutkimukseni haastattelujen tulokset, kirjalliset lähteet että omat kokemukseni tukevat esitystä siitä, että sotilasmusiikilla on ollut ja on edelleen 2000-luvulla monitahoinen ja oleellinen merkitys suomalaiseen kulttuuriin. Sotilasmusiikki näkyy ja kuuluu erityisesti Puolustusvoimien kansallisissa tapahtumissa, kuten vuosittain 4. kesäkuuta järjestettävässä Lippujuhlan päivän paraatissa, kansallisen veteraanipäivän paraatissa 27. huhtikuuta tai osana tutkimuksessanikin käsitellyä Turun joulurauhan julistusta. Kansallisten merkkipäivien lisäksi sotilasmusiikki on olennainen osa Puolustusvoimien eri joukko-osastoissa palvelevien varusmiesten juhlapäiviä, kuten vala- tai kotiutusjuhlat. Näissä kaikissa esimerkeissä sotilasmusiikin rooli on vahvasti seremoniallinen. Kappalevalinnat ovat pääsääntöisesti eri marssivien joukko-osastojen ja aselajien kunniamarsseja tai perinteiksi muodostuneita lauluja, kuten esimerkiksi ehkäpä tunnetuin veteraanilaulumme, Kalervo Hämäläisen säveltämä *Veteraanin iltahuuto*.

Sotilasmusiikilla näyttäisi tämän tutkimuksen tulosten valossa olevan myös syvällinen kansallista identiteettiä vahvistava vaikutus. Osa tästä aineettomasta arvosta näyttäisi olevan myös vahvasti liitoksissa juuri sotilasmusiikin käyttötarpeisiin maamme historiassa; sotilasmusiikilla on menneiden sotien aikana ollut merkittävä rooli niin rintamalla, kuin myös kotirintamalla taistelleiden psyykkisen toimintakyvyn ylläpidossa. Sotilasmusiikin avulla on vaalittu suomalaista siisua, voitonhalua, taistelutahtoa, yhteisöllisyyden voimakasta tunnetta, sekä lohtua ja ajoittaista iloakin sodan kauheuksien keskelle. Sotilasmusiikilla myös on osoitettu, että kansallamme on aihetta olla ylpeä omasta kulttuuristaan ja että kulttuurimme ja elämäntapamme on puolustamisen arvoista. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa vaikuttaisi myös näkyneen sotilasmusiikin arvostuksen ja lisääntymisenä kiinnostuksena suomalaiseen sotilasmusiikkiin. Tutkimustulosten perusteella sotilasmusiikki kannatteleekin osaltaan hartioillaan suomalaista kulttuuriperintöä. Vanhat mutta tutut marssit, virret ja hymnit muistuttavat

nyky- ja toivottavasti myös tulevia jälkipolvia kaikesta siitä, mitä nyky-yhteiskuntamme olemassaolo on vaatinut. Samalla myös suomen kieli toivottavasti siirtyy jälkipolville marssimusiikin sanoitusten mukana.

Tutkimuksessani nousi myös esiin sekä kirjallisuus-, että haastatteluaineistoissa sotilasmusiikin rooli suomalaisen puhallinmusiikkikulttuurin alkuun auttajana sekä ylläpitäjänä. Jopa itselleni uutta tietoa oli se, että sotilassoittokunnat ovat maamme harvoja, lähes ainoita ammattipuhallinorkestereita. Sotilassoittokuntien lisäksi ainoa Suomen valtion rahoittama ammattilaispuhallinorkesteri vaikuttaisi olevan Helsingin Poliisisoittokunta. Lisäksi mielestäni oli sangen kiinnostavaa, että osa nykyisistä puhallinpedagogeista on joko ollut tai on edelleen soittajina myös sotilassoittokuntien riveissä. Vaikka sotilassoittokunnat kamppailevat jatkuvasti soittajapulan kanssa, sotilassoittokunnissa työskennelleet tai työskentelevät instrumenttiopettajat varmistavat omalla työpanoksellaan musiikkioppilaitoksissa tai yksityisopetuksellaan myös soittokuntien tulevaisuuden jatkuvuuden. Toisaalta sotilasmusiikkiala voi olla hyvinkin houkutteleva ja kilpailukykyinen vaihtoehto niille puhallinmusiikin opiskelijoille, jotka pohtivat mahdollisuuksiaan työllistyä instrumenttinsa saralla. Jatkokouluttautumismahdollisuus työn ohella, vakaa valtio leipä sekä monipuoliset esiintymismahdollisuudet niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin ovat varsin vahvoja argumentteja etenkin nykyajassamme.

Tutkimukseni haastatteluaineistossa nousivat myös esiin soittokuntien merkityksellisyys alueellisina kulttuurielämän kehittäjinä ja ylläpitäjinä. Soittokunnilla vaikuttaisi olevan syvälinen ja vahva side kunkin soittokunnan soittotoiminta-alueen paikkakuntien sekä omien sijaintipaikkakuntiensa kanssa.

2000-luvulla suurimmat muutokset sotilasmusiikkialalla vaikuttaisivat tutkimukseni tulosten perusteella olevan vuosina 2012–2014 tapahtunut puolustusvoimauudistus, jonka mukana lakkautettiin kuusi (6) valtakuntamme sen aikaisesta kahdestatoista sotilassoittokunnasta. Näiden lakkautusten vaikutus näkyi sekä Puolustusvoimien seremoniaalisissa tilaisuuksissa että valtakunnallisesti alueellisen soittotoiminnan osittaisena tai jopa lähes täydellisenä katoamisena. Kaikkia

puolustusvoimien esiintymistilauksia ei pystytty enää täyttämään soittotoiminta-alueiden kasvaessa.

Toisaalta sotilasmusiikkiala vaikuttaisi myös kehittyneen positiiviseen suuntaan 2000-luvulla. Tutkimukseni haastatteluaineiston perusteella sotilassoittokuntien koulutus -ja sen myötä osaamistaso on noussut tasaisesti ja nykypäivänä suurin osa sotilassoittajista on tutkimustulosteni perusteella korkeakoulutettuja. Lisäksi yhteistyö suomalaisten korkeakoulujen, kuten Sibelius-Akatemian ja Tampereen Ammattikorkeakoulun kanssa näyttäisi olevan tutkimusaineistoni valossa hyvä asia.

Toinen positiivinen kehityssuunta sotilasmusiikkialalla 2000-luvulla näyttäisi olevan sotilasmusiikin yleisen arvostuksen lisääntyminen. Tämä varmasti johtunee ainakin osittain sotilassoittokuntien yleisen koulutus- ja osaamistason noususta ja sen myötä kansainvälisestäkin tarkasteltuna monipuolistuneesta ja korkealaatuisesta ohjelmistosta. Myös laajat ja eri kuulijademografioita huomioivat konserttikiertueet ovat todennäköisesti vaikuttaneet tähän.

Toisaalta sekä tutkimustulosteni, että myös omien viimeaikaisten kokemusteni perusteella haastavat ja modernit teokset eivät välttämättä kuitenkaan puhuttele suomalaista kuulijakuntaa sotilassoittokunnille perinteisemmän marssimusiikin tavoin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että sotilasmusiikilta vaadittaisiin pelkkiä perinnekonserpteja; esimerkiksi MILjazz-kiertue ja kansainvälinen sotilasmusiikkitapahtuma Hamina Tattoo ovat genererajoja ylittäviä suosittuja tapahtumia, jotka keräävät kaikenikäistä yleisöä myös marssimusiikista kiinnostuneen kuulijakunnan ulkopuolelta.

Musiikillisen ammattitaidon kasvun lisäksi sotilasmusiikkiala on joutunut 2000-luvulla mukautumaan digitalisaation ilmiöön. Esimerkiksi haastatteluaineistoni perusteella erityisesti sosiaalisen median merkitys on kasvanut 2000-luvulla merkittävästi sotilassoittokuntien viestinnässä ja sen hyödyntämiseen on kohdennettu resursseja. Covid-19-pandemia taas vaikuttaisi korostaneen tarvetta

panostaa sotilasmusiikkialalla teknologiaan etäyhteyksien näkökulmasta. Toisaalta haastatteluaineistossani nousivat esiin myös sotilassoittokuntien työvälineiden sekä työtilojen parannukset.

Tutkimustulosten perusteella sotilasmusiikkialan suurin haaste tulevaisuudessa näyttäisi olevan sotilassoittokuntiin rekrytoitavissa olevien puhallinsoittajien määrän tasainen lasku. Jo tällä hetkellä osalla sotilassoittokunnista on merkittäviä haasteita löytää riittävästi soittajia tiettyihin soitinryhmiin. Toisaalta laadukas Varusmiessoittokunnassa suoritettun asepalveluksen yhteydessä annettava koulutus näyttäisi omalta osaltaan tehostavan nuorten tulevien ammattilaisten rekrytointia alalle. Sotilasmusiikkiala pyrkii myös tavoittamaan nuoria ja kannustamaan heitä puhallinmusiikin harrastamiseen enenemässä määrin.

Tutkimustulokseni kuitenkin osoittavat, että sotilasmusiikilla näyttäisi olevan myös tulevaisuudessa paikkansa suomalaisessa kulttuurissa. Lisäksi erityisesti kansainvälinen toiminta tulee lisääntymään. Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO: on liittyminen tuo todennäköisesti tulevaisuudessa myös kansainvälisiä tehtäviä sotilasmusiikkialalle. Myös yhteiskonsertointi eri puolustusliiton valtioiden sotilassoittokuntien välillä näyttäisi tulevan tulevaisuudessa lisääntymään.

8 Pohdinta

Uskon että sotilasmusiikki tulee säilymään tulevaisuudessakin suomalaisuuden ja sen ytimessä olevien perusarvojen lipunkantajana niin kansallisessa kuin kansainvälisessä mielessä. Etenkin nykyajan maailman geopoliittinen epävakaus ja hybridivaikuttamisen lisääntyminen on herättänyt maamme jälleen tajuaan, että itsenäisyytemme, kielemme ja elämäntapamme eivät ole itsestäänselvyyksiä. Epävarmuuden ja turvattomuuden aikoina ihmiset tarvitsevat uskoa parempaan huomiseen; siihen, että tästäkin selvitään. Kulttuurilla on omasta mielestäni erittäin merkittävä rooli yhteiskuntamme psyykkisen resilienssin kannalta. Tässä asiassa sotilasmusiikilla onkin uskoakseni erityisen paljon annettavaa. Sotilasmusiikin kohtaaminen on paitsi auditiivisesti, myös visuaalisesti vai-

kuttava kokemus ja voi vahvistaa positiivisia mielikuvia paitsi oman yhteiskuntamme monipuolisuudesta, myös valaa uskoa kykyymme puolustaa maatamme tarpeen niin vaatiessa.

Ammatillisesta näkökulmasta tarkastellen näen myös sotilasmusiikin välttämättömänä osana suomen puhallinmusiikkikulttuuria nyt ja tulevaisuudessa. Sotilasmusiikkialan tarjoamat työllistymis- ja jatkokouluttautumismahdollisuudet, sekä erityisesti Varusmiessoittokunnan merkitys tulevaisuuden puhallinmusiikin ammattilaisten tai tulevaisuuden ammattiopiskelijoiden koulutuksessa tulevat nähdäkseni korostumaan.

Toisaalta on syytä huomioida, että oma taustani sotilasmusiikkialalta ja pitkäaikainen välitön ja välillinen työskentelyni sotilasmusiikin parissa luonnollisesti vaikuttaa omaan perspektiiviini tarkastella tutkimusaiheeni. Yritin tämän tiedostaen tuoda tutkimuksessani käsiteltävät aiheet esiin tavoilla, joilla sotilasmusiikista tai sotilasmusiikkialan toimijoista aiemmin tietämätönkin lukija pystyisi saavuttamaan riittävän ymmärryksen sotilasmusiikin merkityksellisyydestä perustuen omiin todennäköisimpiin sotilasmusiikin kohtaamisiin arjessaan.

Tutkimusaiheeni rajaaminen 2000-luvun suomalaiseen kulttuuriin, sekä viitekehysten asettaminen sotilassoittokuntien toimintaan olivat mielestäni perusteltuja ratkaisuja. Koska sotilassoittokuntien roolit eroavat toisistaan esimerkiksi kunkin oman tehtävän, sekä näkyvimpien esiintymisten kannalta, pystyin uskoakseni muodostamaan näillä valinnoilla riittävän laajan yleiskuvan sotilasmusiikkialan moniulotteisuudesta.

Tutkimukseni haastatteluosuuden toteutus oli itselleni mielekäs haaste. Haastatteluvien lähestyminen oli sotilastaustani puolesta minulle ehkä hivenen helpompaa ja välittömämpää kuin henkilölle, jolla ei moista kokemusta löytyisi. Haastattelutilaisuuksien sopiminen oli niin ikään varsin kitkatonta. Haastattelun käyttö tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä oli mielestäni sopiva valinta ja antoi minulle mahdollisuuden päästä keskustelemaan aidosti ja syvällisesti tutkimus-

aiheestani haastateltavien kanssa. Koska kaikki haastateltavat olivat minulle en- tuudestaan tuttuja, luottamuksellisen sekä molemminpuoliseen keskusteluun rohkaisevan ilmapiirin saavuttaminen oli mahdollista ja jopa luontevaa.

Anoin tutkimusluvan opinnäytetyöhöni takautuvasti, koska tarve luvalle varmis- tui minulle vasta haastattelujen toteutuksen jälkeen. Tutkimusluvan tarpeen syy oli, että haastateltavani esiintyivät opinnäytetyössäni nimenomaisesti soittokun- tien päällikkökapellimestareina ja siten myös Puolustusvoimien virkamiehinä. Tutkimusluvan anomisprosessi vei lopulta enemmän aikaa, kuin olin alun perin suunnitellut, mutta toisaalta olin jo opinnäytetyötäni aloittaessa valmistautunut mahdollisiin yllätyksiin ja olin valmis joustamaan alkuperäisestä aikataulustani.

Opinnäytetyöni anonymisointi oli lopulta varsin merkittävä haaste. Toisaalta ha- lusin varmistua siitä, että tutkimusluvan myöntämistä edellyttäneet lupaehdot täyttyvät ja että opinnäytetyöni mahdollinen lukija ei pystyisi profiloimaan tutkit- tavia tekstin perusteella. Toisaalta haastattelujen koko idea oli saada nimen- omaan tutkittavien välillä keskenään vertailukelpoista ja eriytettyä sisältöä, sekä saada kunkin haastatellun omat kokemukset ja näkemykset kuuluviin. Jouduin lopulta muokkaamaan tekstiä paikoin jopa valitettavan geneeriseksi haastateltu- jen anonymiteetin säilyttämiseksi. Uskon kuitenkin, että onnistuin tästä huoli- matta tuomaan tekstissäni esiin tärkeimmät haastatteluissa esiin tulleet asiat.

Kokonaisuutena koen kehittyneeni tämän opinnäytetyön kirjoittaessani sekä asiatekstin kirjoittajana, että tiedonhakijana. Haastatteluista kerätty aineisto oli alusta alkaen odotetusti paras ja ajantasaisin tietolähteeni tutkimusaiheeni aja- tellen, mutta onnistuin mielestäni löytämään riittävän laajalti tietoa myös muista lähteistä. Ajankäytöllisesti prosessi eteni kuten olin olettanutkin. Pitkän hahmot- telu- ja aineistokeruuvaiheen jälkeen tekstiä tuli paljon ja melko nopeasti. Lop- puvaiheessa työskentely taas oli odotetusti hitaampaa korjausten ja hiomisen osalta.

Tulevaisuudessa mahdollisia jatkotutkimussuuntia voisivat olla esimerkiksi laajemman otannan kautta alueellisten kulttuurielämän erojen tarkastelu eri sotilassoittokuntien soittotoiminta-alueilla, tai vaikkapa suomalaisen sotilasmusiikin kansainvälisen toiminnan kehitys eri NATO-maiden kanssa.

Lähteet

Cawthorne, N. (2023). "The art of war. Sun Tzu. Introduction by Nigel Cawthorne". s.8, 62–63. London. Arcturus Publishing Limited.

Dictionary on music, (n.d). Definition for the term" Military music", n.d.
https://dictionary.onmusic.org/terms/2193-military_music (luettu 4.3.2025)

Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). s.174–180. Johdatus Laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Tampere. Vastapaino.

Hallamaa, L. (11.5.2015, päivitetty 7.1.2020) Varusmiessoittokunta syventyy pelimusiikkiin | Päijät-Häme | Etelä-Suomen Sanomat
<https://www.ess.fi/paikalliset/328932> (luettu 03.03.2025)

Hainari, M. (9.4.2017). Sota-ajan musiikki oli sotilaiden henkireikä ja linkki omaisiin. Synkooppi-lehti.
<https://synkooppilehti.wordpress.com/2017/04/09/sota-ajan-musiikki-oli-sotilaiden-henkireika-ja-linkki-omaisiin/> (luettu 20.4.2025)

Hamina Tattoo Magazine (2024). s.3.
https://www.haminafestivaltown.fi/app/uploads/sites/3/2024/01/TattooMagazine2024_small-3-min.pdf (luettu 16.3.2025)

Hamina Festival Town (2024a, 8.8.2024)
<https://www.haminafestivaltown.fi/hamina-tattoo-2024-kerasi-runsaasti-osallistujia-nauttimaan-tattoo-tapahtumista/> (luettu 20.4.2025)

Hamina Festival Town (2024b, n.d.). Hamina Tattoon historia
<https://www.haminafestivaltown.fi/hamina-tattoo/hamina-tattoon-historia/> (luettu 12.5.2025)

Hamina Festival Town (2024c, 29.7.2024). Junior Tattoo ja normipäivä x Hamina Tattoo hellivät sotilasmusiikkifestivaalin nuorta yleisöä. Hamina Festival Town. <https://www.haminafestivaltown.fi/junior-tattoo-ja-normipaiva-x-hamina-tattoo-hellivat-sotilasmusiikkifestivaalin-nuorta-yleisoa/> (luettu 16.3.2025)

Haverinen, S. & Kilpinen, E. (6.12.2024). Lappeenrannan katu täyttyi juhlijoista ja Suomen liput liehuivat – tällainen oli itsenäisyyspäivän paraati. Yle
<https://yle.fi/a/74-20129437> (luettu 3.5.2025)

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2014). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. s. 47. Tallinna Raamatutrükikoda: Gaudeamus Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). Tutki ja kirjoita. s.161. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Intti, (n.d.). Erityistehtävät.
<https://intti.fi/erityistehtavat> (luettu 16.3.2025)

Juuti P. & Puusa A. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, Luku 1, luku 6.

<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523456167> (luettu 1.2.2025)

Juva, M. (21.8.2019). Musiikki on näkymätön ase. Ruotuväki.

<https://ruotuvaki.fi/-/musiikki-on-nakymaton-ase> (luettu 4.3.2025)

Juslin, P. & Sloboda, J. (2010). s.3–12. Introduction: Aims, organization, and terminology. Teoksessa P. Juslin & J. Sloboda (toim.) Handbook of music and emotion: theory, research, applications. Oxford University Press.

Karjalan Prikaatin sotilasvala ja sotilasvakuutus Vekaranjärvellä 1/25 14.2.2025

<https://www.youtube.com/watch?v=-5wUBqkcGW8> (katsottu 3.3.2025)

Kettunen, J. (27.3.2019). ” "Musiikki ei ole se mikä soi, vaan miksi se mikä soi, soi niin kuin se soi silloin kun se soi" – kapellimestari Leif Segerstam on johtanut elämänsä aikana lukuisia sinfonioita... sekä tämän haastattelun. Keski-suomalainen.

<https://www.ksml.fi/paikalliset/2397136> (luettu 1.5.2025)

Kovalainen, T. & Laurén, A. (2019). s. 27–28. Musiikin merkitys yhteisöllisyyden lisäämisessä: Opinnäytetyö. Theseus.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/170273/Kovalainen_Tomi%20ja%20laur%c3%a9n_Anton.pdf?sequence=2&isAllowed=y (luettu 26.3.2025)

Laiho, S. (2004). s. 47–63. The psychological functions of music in adolescence. Nordic Journal of Music therapy, vol. 13(1).

Laki Puolustusvoimista §37 (29.3.2019/442) Puolustusvoimien virkojen ja tehtävien kelpoisuusvaatimukset

https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2007/551#chp_4__sec_36av20180890__heading (luettu 4.3.2025)

Lenander, J. (2024) Disneyn taikaa vol. 2. Fanfaari 2024-sotilasmusiikkiliite, Ruotuväki (s.20–21). Tampere: Punamusta Oy.

Läpinen, R. (22.8.2019). Tyylikästä, muttei pömpösiä. Ruotuväki.

<https://ruotuvaki.fi/-/tyylikasta-muttei-pompoosia> (Luettu 12.5.2025)

Lönnblad, K. & Paljakka, E. (31.7.2024). Hamina Tattoo toi sotilasmusiikin suoraan kotipihoille – puutalon pihalla soivat 1920-luvun hitit.

<https://yle.fi/a/74-20102229> (luettu 20.4.2025)

Maavoimat, (20.10.2021). Nuoruudessa on voimaa - erilainen palvelus Puolustusvoimien varusmiessoittokunnassa

<https://maavoimat.fi/-/nuoruudessa-on-voimaa-erilainen-palvelus-puolustusvoimien-varusmiessoittokunnassa> (luettu 1.2.2025)

Meriläinen, R. (2020). Sotilasmusiikki vaikuttaa | KULTA ry

<https://kulttuurijataide.fi/sotilasmusiikki-vaikuttaa/> (luettu 01.02.2025)

Mikecz, R. (2012). s.482–493. Interviewing elite addressing methodological issues. *Qualitative inquiry*. Vol.18(6)
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1077800412442818> (luettu 22.3.2025)

Musical Dictionary, (n.d.). Definition for the” Martial music”, n.d.
<https://musicaldictionary.com/military-music/> (luettu 4.3.2025)

Naalisvaara, M. (27.12.2016). Yli miljoona katsoi joulurauhan julistusta suorana. Yle uutiset.
<https://yle.fi/a/3-9374549> (luettu 10.3.2025)

Nevalainen, V. K. (2025). s.115–116. Musiikki osana elämää: Elämäkerrallinen tutkimus musiikkisuhteen rakentumisesta ja musiikin merkityksistä. Turun yliopisto. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/179899/Annales%20B%20711%20Nevalainen%20VK.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (luettu 26.3.2025)

Padasjoen Sanomat (30.5.2024). Varusmiessoittokunnan Showband tykittää pop- ja rockhittejä Sahtimarkkinoilla
<https://padasjoensanomat.fi/2024/05/30/varusmiessoittokunnan-showband-tykittaa-pop-ja-rockhitteja-sahtimarkkinoilla/> (luettu 12.3.2025)

Parviala, I. (5.12.2022). Musiikki siltana sukupolvien välillä. Ruotuväen verkkojulkaisu.
<https://ruotuvaki.fi/-/musiikki-siltana-sukupolvien-valilla> (luettu 20.4.2025)

Patton, M. Q. (2002). s.4, 439, 475–477. *Qualitative research evaluation methods*. Sage Publications.
<https://aulasvirtuaales.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/02/qualitative-research-evaluation-methods-by-michael-patton.pdf> (luettu 1.2.2025)

Puhakka, I. (2024) Huomio lapsiin ja nuoriin. Fanfaari 2024-sotilasmusiikkiliite, Ruotuväki (s.10–11). Tampere: Punamusta Oy.

Puolustusvoimat (2022). Finlandia – Konserttikalenteri.
<https://konserttikalenteri.puolustusvoimat.fi/lapin-sotilassoittokunta/finlandia/> (luettu 12.5.2025)

Puolustusvoimat (2025a). Marssi seitsemään ihmeeseen – Konserttikalenteri
<https://konserttikalenteri.puolustusvoimat.fi/marssi-seitsemaan-ihmeeseen/> (luettu 12.3.2025)

Puolustusvoimat (2025b). MIL-Espa-konsertit – Konserttikalenteri
<https://konserttikalenteri.puolustusvoimat.fi/mil-esp-konsertit/> (luettu 4.3.2025)

Puolustusvoimat (2025c). MILjazz 2025: Festaritunnelmaa ja musiikkia maailmalta.
<https://puolustusvoimat.fi/miljazz-2025> (luettu 3.5.2025)

Puolustusvoimat. (22.5.2024). Vartioparaatit ja Mil-ESPA-konsertit alkavat. Puolustusvoimat.

<https://puolustusvoimat.fi/-/vartioparaatit-ja-mil-espa-konsertit-alkavat> (luettu 16.3.2025)

Puolustusvoimat (2008). s.44–45. Suomen puolustusvoimien joukko-osastoperinteet. Sotamuseon julkaisuja 1/2008. Kustantaja: Puolustusvoimat, Sotamuseo, Maanpuolustuskorkeakoulu. Painopaikka: Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2008

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/169176/Puolustusvoimat;jsessionid=0589136810FB376F53BA5AA9FBF148D4?sequence=1> (luettu 2.4.2025)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006a). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto (n.d.).

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html (Viitattu 01.02.2025.)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006b). Kvalitatiivisen datan käsittely. KValiMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto Tampereen yliopisto (n.d.).

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/kvalitatiivisen-datan-kasittely/> (luettu 26.3.2025)

Saastamoinen, P. (2025). s. 3–4. YAMK opinnäytetyö, JAMK

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/878484/Saastamoinen_Pirkemari.pdf?sequence=2 (luettu 16.3.2025)

Sibelius.fi (n.d.). 1900–1909.

<https://sibelius.fi/musiikki/savellysten/teokset-kronologisesti/1900-1909/> (luettu 12.3.2025)

Sihvonen, A. J., Leo, V., Särkämö, T., & Soinila, S. (2014). 130(18), s.1852–1860. Musiikin vaikuttavuus aivojen kuntoutuksessa. Duodecim.

<https://www.duodecimlehti.fi/duo11845> (luettu 26.3.2025)

Sotilasmusiikki.fi (21.6.2022). Laivaston soittokunta – Merivoimien oma soittokunta.

<https://sotilasmusiikki.fi/historia6> (luettu 12.5.2025)

Sotilasmusiikki.fi (21.5.2024). MILjazz 2024 – Puolustusvoimien kesäkiertue.

<https://sotilasmusiikki.fi/-/miljazz-2024-puolustusvoimien-kesakiertue> (luettu 3.5.2025)

Sotilasmusiikki.fi (2025a). Historia ja perinteet.

<https://sotilasmusiikki.fi/historia> (luettu 4.3.2025)

Sotilasmusiikki (2025b). Showband.

<https://sotilasmusiikki.fi/showband> (luettu 3.3.2025)

Sotilasmusiikki.fi (2025c). Sotilasmusiikki kuuluu kaikille.

<https://sotilasmusiikki.fi/etusivu> (luettu 24.2.2025)

Sotilasmusiikki.fi (2025d). Sotilassoittajaksi.

<https://sotilasmusiikki.fi/sotilassoittajaksi/> (luettu 4.3.2025)

Sotilasmusiikki.fi (2025e). Varusmieheksi soittokuntaan.

<https://sotilasmusiikki.fi/varusmieheksi-soittokuntaan/> (luettu 3.5.2025)

Sotilasmusiikki.fi (2025f). Palvelus varusmiehessoittokunnassa.

<https://sotilasmusiikki.fi/palvelus-varusmiehessoittokunnassa/> (luettu 12.5.2025)

Tasavallan Presidentin kanslia (2024a, 6.12.2024). Itsenäisyyspäivää juhlittiin teemalla Yhdessä

<https://www.presidentti.fi/itsenaisyyspaivaa-juhlittiin-teemalla-yhdessa/> (luettu 16.3.2025)

Tasavallan presidentin kanslia (2024b, 29.11.2024). Kaartin soittokunnan ohjelmisto 6.12.2024

<https://www.presidentti.fi/kaartin-soittokunnan-ohjelmisto-6-12-2024/> (luettu 16.3.2025)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. s. 87–88, 105–107. Helsinki: Tammi.

Turun Filharmoninen Orkesteri, 27.4.2024. Konsertit ja liput. Kansallisen veteraanipäivän konsertti.

<https://tfo.fi/fi/tapahtuma/kansallisen-veteraanipaivan-konsertti?date=2024-12> (luettu 20.4.2025)

Valtioneuvosto, (12.3.2024). Puolustusvoimien Marssi seitsemään ihmeeseen - tuotanto finalistina tapahtuma-alan kisassa

<https://valtioneuvosto.fi/-/1948673/puolustusvoimien-marssi-seitsemaan-ihmeeseen-tuotanto-finalistina-tapahtuma-alan-kisassa-1> (luettu 16.3.2025)

Varis, H. (2021). Rekrytoinnin haasteet sotilasmusiikkialalla. Mistä aseet työvoimapulaan? Maisterin tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/bitstreams/08013b64-ce60-4978-80f1-2df78616c6ce/download> (luettu 4.4.2025)

Yle Areena (24.12.2024) Suomen Turku julistaa joulurauhan.

<https://areena.yle.fi/1-3854950> (katsottavissa 21.4.2025)

Liitteet

Tiedote tutkimuksesta sekä tietosuojaseloste

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Sotilasmusiikki suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan *sotilasmusiikin kehitystä, merkitystä ja näkyvyyttä suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla*. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska pitkäaikainen ja laaja kokemuksenne sotilasmusiikkialalla tekee teistä asiantuntijan omalla tehtäväkentällänne. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näyttöjä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista sotilasmusiikkialan kehitys on ollut Suomessa 2000-luvulla. Miten ja missä tilanteissa sotilasmusiikki näkyy nykypäivän yhteiskunnassa? Mitkä ovat olleet merkittäviä käännekohtia, edistysaskeleita tai haasteita sotilasmusiikille vuosituhaten vaihtumisen jälkeen? Mitä päätoimijoita sotilasmusiikilla tällä hetkellä on? Mitkä ovat sotilasmusiikkialana tulevaisuuden näkymät, niin kansallisesta kuin kansainvälisestä näkökulmasta?

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus on osa Jouni Nuorgamin AMK-opinnäytetyötä Metropolia Ammattikorkeakoulun Musiikin tutkinnossa.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimukseen osallistuminen kestää noin 1–2 tuntia.

Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Käytettävät tiedonkeruumenetelmät ovat asiantuntijahaastattelu, kirjallisuus, sekä julkiset lähteet. Asiantuntijahaastatteluiden pohjalta rakennetaan synteesi tutkittavasta aiheesta, jota täydennetään kirjallisuudella ja julkisilla lähteillä. Tutkimuksen aikana teitä haastatellaan oman alanne asiantuntijana ja haastattelunne pohjalta litteroitavaa materiaalia käytetään yhtenä lähteenä tiedonhaussa.

Asiantuntijahaastattelu toteutetaan puolistrukturoituna, eli teemahaastatteluna. Haastattelut äänitetaan tallenteeksi. Haastattelija järjestää lähtöpaamisen haastateltavien kanssa. Tapaamiset sovitaan kunkin haastateltavan kanssa erikseen.

Haastateltavan sitä pyytäessä haastattelun litteroitu versio voidaan lähettää tarkastettavaksi. Haastateltava saa myös tarkistaa opinnäytetyöstä itseään koskevat kohdat ennen työn arvostelua ja julkaisua. Opinnäytetyö julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Tiedote tutkimuksesta

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen Metropolia Ammattikorkeakoulun hyväksymästä syystä.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyöntekijä
Nimi: Jouni Nuorgam

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja
Titteli: Lehtori
Nimi: Annu Tuovila
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla Metropolia Ammattikorkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyön tekijä.

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Jouni Nuorgam
Organisaatio: Metropolia AMK

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

- Nimi
- Yhteystiedot
- Nykyinen tehtävä
- Tutkimuksen kannalta olennainen työhistoria
- Haastattelutallenteissa ääntä, tai ääntä ja kuvaa

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Haastattelun tallenteet ja muut henkilötiedot säilytetään Metropolian tietoturvallisella Z-verkkolevyasemalla, jonka fyysinen palvelin on lukitussa ja kulunvalvotussa tilassa. Tallenteet tuhotaan verkkolevyiltä tutkimuksen valmistuttua.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa on tarkoitus asiantuntijahaastatteluiden avulla luoda selkokielen ja realistinen kuva sotilasmusiikin kehityksestä, näkyvyydestä, haasteista ja tulevaisuudesta suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Antamanne kirjallinen suostumus

Tutkimuksen kestoaika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Tutkimuksen kesto-aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta on maaliskuu 2025.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Henkilötiedot tuhoetaan Metropolia Ammattikorkeakoulun hyväksymällä tavalla.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Suostumus tutkimukseen-lomake

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Sotilasmusiikki suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Jouni Nuorgam. Opinnäytetyön ohjaaja Annu Tuovila.

Minua, _____, on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on selvittää sotilasmusiikin kehitystä, merkitystä ja näkyvyyttä suomalaisessa kulttuurissa 2000-luvulla.

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____

Allekirjoitus: _____

Nimense/vennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.